

İstanbul Talimhane Bölgesi'nde Bir Örnek İncelemesi: 20. Yüzyıl Mimarlık Mirası Sevinç Apartmanı'nın Koruma Kapsamında Değerlendirilmesi

A Case Study in Istanbul's Talimhane District: Evaluation of the Sevinç Apartment Building as 20th Century Architectural Heritage within the Scope of Conservation

Gül YÜCEL^{1*} , Sevim ASLAN²

Gönderilme Tarihi: 15.01.2025 - Kabul Tarihi: 02.06.2025

Özet

Çalışmada, İstanbul Beyoğlu ilçesi Talimhane Bölgesi'ndeki 20. yüzyıl mimarlık mirası Sevinç Apartmanı'nın yapımından itibaren geçirdiği değişim ve günümüzdeki kullanımı, bölge bütünü ile birlikte koruma kapsamında değerlendirilmiştir. Talimhane Bölgesi, Taksim Topçu Kışlası'nın kapanmasına kadar talim yeri olarak kullanılmış ve 20. yüzyıl başında konut alanı olarak kullanıma açılmıştır. İstanbul'un önemli merkezi Taksim Meydanı'na sınırı olan Talimhane Bölgesi, yapım tekniği ve mimari özellikleri açısından 20. yüzyılın ilk yarısını temsil eden konut yerleşim alanıdır. 20. yüzyıl mimarlık mirasının korunmasına yönelik bölgedeki uygulama sonuçlarının koruma süreci kapsamında değerlendirilmesi önem taşımaktadır. Çalışmada, nitel araştırma kapsamında literatür araştırmasından elde edilen veriler, doküman analizi yöntemi ile değerlendirilmiştir. Ayrıntılı olarak ele alınan Sevinç Apartmanı; koruma kapsamında işlevsel değişim, strüktürel kurgu, yapısal bütünlük ve yapısal bozulma konularında incelenmiştir. Değerlendirme; yapıya ait rölöve çizimleri, restitüsyon projesi ve raporları, tarihi harita, fotoğraf ve yerinde yapılan tespitler üzerinden gerçekleştirilmiştir. Çalışmada ayrıntılı olarak ele alınan Sevinç Apartmanı, restorasyon sonrası konaklama işlevi ile kullanıma yeniden açılmıştır. Günümüzde Talimhane Bölgesi'nde 20. yüzyıl dokusunu anımsatacak az sayıda özgün örnek ayakta.

Anahtar Kelimeler: İstanbul Talimhane Bölgesi, 20. yüzyıl mimarlık mirası, Koruma, Konut.

Abstract

In this study, the Sevinç Apartment Building, a 20th century architectural heritage in the Talimhane District of Beyoğlu, Istanbul, is evaluated within the scope of conservation together with the region as a whole, the changes it has undergone since its construction and its current use. The Talimhane District was originally used as a training ground until the closure of the Taksim Artillery Barracks and was opened for use as a residential area at the beginning of the 20th century. The Talimhane District, which borders Taksim Square, the important center of Istanbul, is a residential area representing the first half of the 20th century in terms of construction technique and architectural features. For the protection of 20th-century architectural heritage, it is essential to assess the outcomes of the conservation practices implemented in the area. In the study, the data obtained from the literature research within the scope of qualitative research is evaluated by document analysis method. The Sevinç Apartment Building is examined in detail in terms of functional transformation, structural characteristics, constructional integrity, and material deterioration from a conservation perspective. The evaluation is based on survey drawings, restitution projects and reports, historical maps, photographs and on-site observations. Sevinç Apartment, which is discussed in detail in the study, was reopened for use with the function of accommodation after restoration. Today, only a few original examples remain in the Talimhane District to reflect the architectural fabric of the 20th century.

Keywords: Istanbul Talimhane district, 20th century architectural heritage, Conservation, Housing.

Atıf: Yücel, G. ve Aslan, S. (2025). İstanbul Talimhane Bölgesi'nde bir örnek inceleme: 20. yüzyıl mimarlık mirası Sevinç Apartmanı'nın koruma kapsamında değerlendirilmesi. *Modular Journal*, 8(1), 232–256.

¹ İstanbul Rumeli Üniversitesi, Sanat, Tasarım ve Mimarlık Fakültesi, Mimarlık Bölümü, İstanbul, Türkiye. glyucel@gmail.com

² Bağımsız Araştırmacı, İstanbul, Türkiye. sevim@dsmimarlik.com

* Sorumlu Yazar

Extended Abstract

Introduction: Historical stratification and the coexistence of different periods is a great cultural richness for today's cities. However, carrying this layered urban fabric into the future is a complex process involving many elements such as legislation, planning, ownership and function. In the conservation process for cultural heritage buildings, the new function proposal is applicable to the extent that the spaces integrated with the original function allow. In some cases, the new function in historic buildings may bring about the possibility of significant changes in the original features of the building. In conservation at the scale of a single building, the ideal approach for the future of the cultural property is to retain and express its originality in a legible and coherent way with its environment and its user. When conservation moves from the single building to the urban scale, many different criteria come into question. The Regulation on the Protection of Historic Cities and Urban Areas emphasizes that compatibility with the urban character in the new function and the improvement of housing are essential for conservation. In the approach to new buildings in urban integrity, attention to spatial formation and scale is at the forefront. In the same direction, conservation is evaluated from a broader perspective with its social dimension and the importance of addressing it together with the health of its inhabitants is emphasized. Due to the period in which it was built, other criteria are required in the conservation of 20th Century Architectural Heritage compared to other historical buildings.

Purpose: In the study, the conservation process of the 20th century architectural heritage is discussed through a sample building along with the urban context in which it is located. In this context, The Sevinç Apartment Building, one of the 20th century architectural heritage residences in the Talimhane District of Beyoğlu, Istanbul, has been evaluated regarding the changes it has undergone since its construction and its current use. The reason for the evaluation to be handled together with the region as a whole is that the characteristic urban fabric of the Talimhane District has been able to remain intact for a long period of time due to its planned development during the same era. Another prominent issue is that Talimhane District forms the boundary of a symbolic area such as Taksim Square. In cities like Istanbul, where different historical and cultural layers coexist, a multidimensional perspective is important for conservation at the settlement scale. Within the scope of conservation at the scale of a single building, it is important to make a multidimensional analysis of the building's surroundings and to evaluate the process of existence as well as its current condition.

Method: In this study, the planning and construction of the Talimhane District, which borders Taksim Square in Beyoğlu, Istanbul, as a residential area in the first quarter of the 20th century, the issues it interacted with and its current state within the scope of conservation are discussed. In this context, the Sevinç Apartment Building, which was used as a bank for many years and nowadays has been given an accommodation function during the restoration process, is discussed in detail. Within the scope of qualitative research, the data obtained from the literature research were evaluated by document analysis method. The data obtained from institutional archives, survey, restitution and restoration projects and reports, historical maps and photographs, and sources related to Istanbul's Talimhane District and the Sevinç Apartment, which is the subject of the research, were taken as basis for this study. The survey drawings, restitution projects and reports prepared by DS Architecture and the survey and restitution reports prepared by Köksal (2010) were utilized for the Sevinç Apartment Building in Talimhane District.

Findings: The Talimhane District was completely built up in the sixty-year period since its construction (1925-1985) and during this period, the residential use was functionally transformed into business use without undergoing a fundamental physical change. The fundamental physical change took place when the Talimhane District was declared as a 'Tourism Zone' in 1994. Larger scale hotels were built with the merged building parcels. The use of the ground floor in relation to the street has changed to a great extent due to the functional opening of the area to tourism-related accommodation facilities. The Sevinç Apartment Building, which was examined in detail, has been restored and reused, and maintains its integrity within the boundaries of the parcel. It bears similarities with the other buildings on the building island. During the reuse process, apart from the floor plan layout, the number of floors and façade layout relatively preserved its original structure. As such, it has integrity with the original period building texture in the region.

Conclusion: The Talimhane District is a residential area bordering Taksim Square, the important center of Istanbul, representing the first half of the 20th century in terms of construction technique and architectural character. However, today it has been transformed into a hotel district and in a way, the traces of the previous period have faded. The decision to reuse residential buildings not only directly affects the physical structure of the buildings but also brings about a change in the user profile. Unlike the residential user, the dynamic and variable user due to the nature of accommodation also affects the attachment to the region. The change in the user profile is also one of the important factors in the protection and ownership of the region. Today, there are few examples of the 20th century fabric in the Talimhane District. Being the first large-scale transformation realized at the beginning of the 20th century, it stands out in terms of its memorial value and the examples representing its period. The Sevinç Apartment Building, which is discussed in detail in the study, was reopened for use as accommodation after restoration.

Keywords: Istanbul Talimhane district, 20th century architectural heritage, Conservation, Housing.

GİRİŞ

Bir yerin anlamı; o yerin kullanıcısı, sosyal çevresiyle birlikte oluşturduğu yaşantısı ve bu süreçte aktivitelerin gerçekleştiği fiziki mekânlarla bütünlük içindedir (Gustafson, 2001). Zaman boyutu dâhil edildiğinde ise yerin anlamı değişebilmektedir. Tarihsel katmanlaşma ve farklı dönemlerin bir arada olması, günümüz kentleri için büyük bir kültürel zenginlik unsurudur. Ancak bu katmanlaşmış kent dokusunun geleceğe taşınabilmesi mevzuat, planlama, mülkiyet ve işlev gibi birçok unsuru da içeren karmaşık bir süreçtir. Bir yerin tarihi özelliklerini, peyzajı da dâhil olmak üzere, tarihiyle ilişkili fiziksel özellikler, toplumsal olaylar ve tarihi boyutunu öne çıkaran araçlar etkilemektedir (Ries ve Schwan, 2023). Tarihi çevrenin okunabilirliğine bağlı olarak geçmişe dönük tarihi bilginin pekiştirilmesi ve bilgi sağlanması güçlenmektedir (Ries ve Schwan, 2023). Bu, geçmişle bağlantı kurmamızı sağlayan ve yerin anlamını güçlendiren fiziki çevrenin özgün hâliyle korunmasına bağlıdır.

Kültür varlığı yapılar için koruma sürecinde yeni işlev önerisi, özgün işlev ile bütünleşmiş olan mekânların imkân verdiği ölçüde uygulanabilir olmaktadır. Tarihi yapıya yeni işlev, bazı durumlarda yapının özgün niteliklerinde önemli değişiklik olasılığını da beraberinde getirebilmektedir. Tarihi yapının korunması yönündeki yeni işleve yönelik yaklaşım, Venedik Tüzüğü'nün 5. Maddesi'nde; "Anıtların korunması, her zaman onları herhangi bir yararlı toplumsal amaç için kullanmakla kolaylaştırılabilir. Bunun için bu tür bir kullanma arzu edilir, fakat bu nedenle yapının planı, ya da bezemeleri değiştirilmemelidir. Ancak bu sınırlar içinde yeni işlevin gerektirdiği değişiklikler tasarlanabilir ve buna izin verilebilir." şeklinde ifade bulunmaktadır (ICOMOS, 1964). Tek yapı ölçeğinde korumada, kültür varlığının geleceği için çevresi ve kullanıcısı ile özgünlüğü okunabilir şekilde ele alınabilmesi, ideal yaklaşım olarak görülebilir. Korumada, özgünlükle birlikte bütünlük, tarihsel, belgesel, estetik ve sanatsal, teknik ve teknolojik, enderlik-teklilik, grup, kullanım ve folklorik değerlerin en az bir veya birkaçının bulunuyor olması önemlidir (ICOMOS, 2013).

Korumada tek yapıdan kentsel ölçeğe geçildiğinde ise farklı birçok ölçüt söz konusu olmaktadır. Tarihi Kentlerin ve Kentsel Alanların Korunması Tüzüğü'nde bu duruma yönelik olarak; yeni işlevde kentsel karaktere uyumluluk ve konutların iyileştirilmesinin korumada esas olduğu vurgulanmaktadır (ICOMOS, 1987). Kentsel bütünlükte yeni bina konusundaki yaklaşımda ise mekânsal oluşuma ve ölçeğe dikkat edilmesi ön plandadır. Aynı doğrultuda koruma, sosyal boyutu ile daha geniş bir bakış açısıyla değerlendirilmekte ve içinde yaşayanların sağlığıyla birlikte ele alınmasının önemi vurgulanmaktadır (Washington Tüzüğü, 14. Madde) (ICOMOS, 1987). Yapıldığı dönem itibarıyla 20. yüzyıl mimarlık mirasının korunmasında başka ölçütlerin de gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Polat ve Can (2008), Türkiye'deki modern mimarlık mirasının kimlik kazanma ve korumasında; eskilik, estetik, tarihi belge dışında yeni değerlerin de tanımlanması gerekliliğini vurgulamaktadır (Omay Polat ve Can, 2008, s. 185). 20. yüzyıl mimarlık mirasının belgelenmesi ve korunmasında 'korumaya değer olmadığı' düşüncesinin en büyük engel olduğunu belirten Ergut (2013), belgeleme ve korumada yetkili olan uzmanların da konu hakkında bilgi eksikliğinin olduğunu belirtmektedir (Ergut, 2013). Madran (2006), 20. yüzyıl mimarlığına yönelik yeni tanımların yapılması ve koruma ölçütlerinin geliştirilmesi ve mevzuatta uygun şekilde yer bulmasının önemine işaret etmektedir (Madran, 2006). Baturayoğlu Yöney (2016), modern mimarlık mirasının da eski yapılar gibi ele alınması gerektiğini ve önceliğin 'özgün tasarım fikrinin sürekliliğinin sağlanması' olduğunu ve bunun da özgün malzeme ve yapı elemanlarından daha önemli olduğunu belirtmektedir (Baturayoğlu Yöney, 2016, s.75). Kuşkusuz bütün bu konular, yapılan uygulamaların sonuçlarıyla daha kapsamlı tartışılmasına olanak sağlayacaktır.

Araştırmanın Problemi

Çalışma alanı İstanbul Talimhane Bölgesi, konut bölgesi olarak 20. yüzyılın ilk yarısında şekillenmiş; konumu ve tarihsel süreçte geçirdiği değişimi ile tarihi kent merkezi içinde önemli bir örnek olmuştur. 1980'li

yıllardan itibaren çeşitli etkenlerle konut kullanımından uzaklaşılması, ticari ağırlıklı kullanımın artması ve 1994 yılında ‘turizm alanı’ olarak belirlenmesi sürecinde, bölgede dönem özelliklerini taşıyan kültür varlıkları olumsuz etkilenmiştir. Dönemi ve bölgeyi temsil eden yapı örnekleri azalmış ve çevresinde oluşan yeni yapılaşma, bağlamı zayıflatmıştır

Günümüzde 20. yüzyıl mimarlık mirasının korunmasına ilişkin karşılaşılan sorunlar, Talimhane Bölgesi ile sınırlı değildir. Mimarisi, bulunduğu çevreye katkısı, sosyal değeri açısından önemli birçok 20. yüzyıl mimarlık örneği, yıkım da dâhil müdahale görmektedir. Çalışmada ayrıntılı olarak ele alınan Sevinç Apartmanı’na koruma sürecindeki yaklaşımın, benzer diğer örneklerin koruma süreci ve geleceğe aktarımı için destekleyici veri oluşturabileceği düşünülmektedir.

Araştırmanın Amacı

Çalışmada, 20. yüzyıl mimarlık mirasının koruma sürecinin, bulunduğu bölge de dâhil edilerek bir örnek bina üzerinden tartışılması amaçlanmıştır. Bu kapsamda İstanbul Taksim Talimhane Bölgesi’ndeki 20. yüzyıl mimarlık mirası konutlardan biri olan Sevinç Apartmanı, yapımından itibaren geçirdiği değişim ve günümüzdeki kullanımına ilişkin değerlendirme yapılmak üzere ele alınmaktadır. Değerlendirmenin bölge bütünüyle birlikte yapılmasının nedeni, Talimhane Bölgesi’nin planlı ve aynı dönemde inşasıyla birlikte karakteristik dokusunun uzun dönem özgün hâliyle kalabilmesidir. Talimhane Bölgesi’nin Taksim Meydanı gibi simgesel alanın sınırını oluşturması, diğer öne çıkan konulardan biridir. Farklı tarihsel ve kültürel katmanların bir arada olduğu İstanbul gibi kentlerde, yerleşim alanı ölçeğindeki korumada çok boyutlu bakış önemlidir. Tek yapı ölçeğinde korunması beklenen binanın çevresiyle ilgili çok yönlü analiz yapılması ve güncel durumu yanında var olma sürecinin de değerlendirilmesi önem taşımaktadır.

Araştırmanın Soruları/Hipotezleri

İstanbul Talimhane Bölgesi ve yakın çevresi ile ilgili; Taksim Meydanı ve çevresinin tarihsel gelişimi, Topçu Kışlası, 20. yüzyıl mimarlık mirasının korunması, iş geliştirme bölgesi olarak seçimi, turizm bölgesi olarak belirlenmesini takiben oluşan konaklama birimleri, planlama sorunları, yayalaştırma süreci ve kentsel tasarım gibi birçok konuda araştırma bulunmaktadır. Özmen Durusoy ve Omay Polat (2021, s.229), Talimhane Bölgesi’ni geniş kapsamlı ele aldığı çalışmalarında, bölgenin bütüncül olarak ele alınmasının ve mevcut koruma mevzuatı bağlamıyla geliştirilen kentsel dönüşüm kararlarının “modern mimarlığın belgelenmesi, korunması ve çağdaş yaşam içinde değerlendirilmesini” sağlayacak biçimde olması gerektiğini vurgulamaktadır.

İstanbul’da Kuzguncuk ile başlayan; Cihangir, Galata, Talimhane ve Tarlabası’nda farklı araç ve yöntemle gerçekleşen uygulamalar, bir açıdan sonuçlarının sosyal yaşama, fiziksel yapılı çevreye ve bölgedeki kültür varlıklarına etkilerinin görülebildiği örneklerdir. Kuzguncuk, Cihangir ve Galata semtlerinde ‘kentsel sızma’nın ön planda olduğu, tek yapı ölçeğinde sıhhileştirilerek konut olarak kullanıma devam etmesi, anılan bölgelerin fiziksel olarak korunmasında görece olumlu etki oluşturmuştur. Tarlabası örneğinde ise ada ölçeğinde yeni yapılaşma ile birlikte işlevsel değişim gerçekleştirmiş, özgün doku önemli derecede etkilenmiştir. Talimhane Bölgesi’nde zaman içindeki değişimin etkileri de bu kapsamda değerlendirilebilir ve kültür varlıklarının korunması sürecine katkı sağlayabilir veriler içerebileceği düşünülmektedir. Bölgedeki plan kararları ve konumuna bağlı etkileşimin beraberinde getirdiği sonuçlarla gelinecek nokta, bölgenin özgün yapısıyla uyumlu bir müdahalenin gerekliliğini göstermektedir.

YÖNTEM

Çalışmada, İstanbul Beyoğlu ilçesinde Taksim Meydanı'na sınırı bulunan Talimhane Bölgesi'nin 20. yüzyılın ilk çeyreğinde konut bölgesi olarak planlanarak inşası, etkileşimde olduğu konular ve koruma kapsamında günümüzdeki durumu tartışılmıştır. Bu bağlamda, yapıldığı günden bugüne kontur, gabari ve cephe karakteri açısından nispeten korunabilmiş ve uzun yıllar banka olarak kullanılmış, günümüzde ise restorasyon sürecinde konaklama işlevi kazandırılan Sevinç Apartmanı ayrıntılı ele alınmıştır.

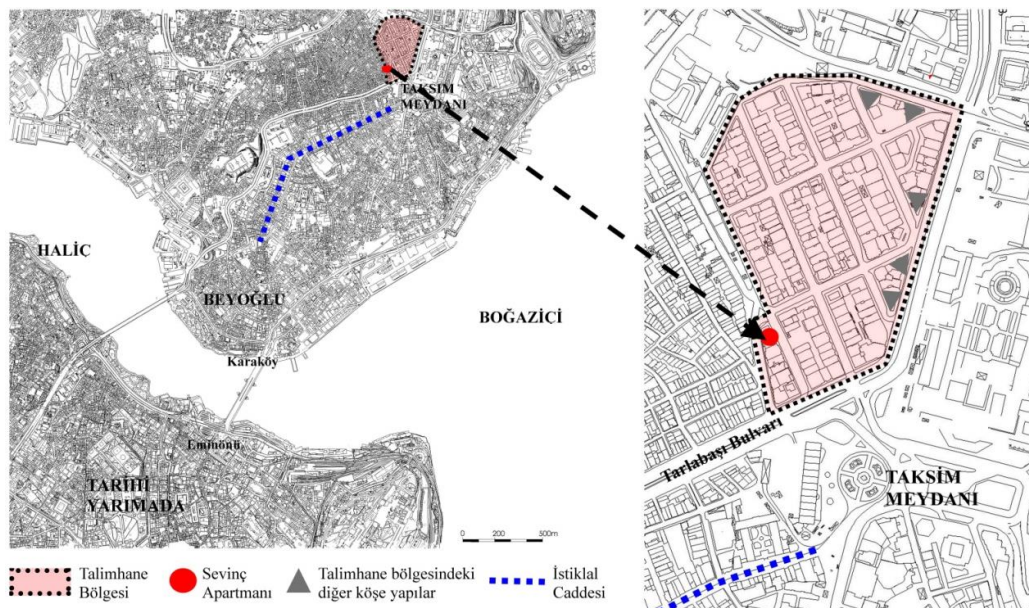
Araştırma Modeli

Çalışma, bir dönemin özelliklerini bir bütünlük içinde gösteren yere dair kullanım sürecini daha çok fiziksel kapsamda ele almaktadır. Talimhane'nin günümüze kadar gelen süreçteki değişimine etki eden unsurlara bu kapsamda yer verilmiştir. Yapının sokağa katkısı açısından, zaman içindeki kullanım değişiklikleriyle bağlantılı olarak yapısal müdahaleler; kat sayısının artışı, cephe düzenindeki değişimler ve kullanılan malzemeler gibi unsurlar genel çerçevede dikkate alınmıştır.

Bölge ve yakın çevresindeki planlama kararları ve bölgenin dönemin yeni oluşturulan konut alanı olması bağlamında, bölgede bir dönem yaşamış olan tanınmış kişiler de araştırılmıştır. Her ne kadar fiziksel yapı çevre; yapıldığı zamanın sanat, mimarlık, yapı teknolojisi, anlayışı gibi birçok konuya ilişkin veri sağlasa da yaşayanlarıyla bir bütündür. Tarihi, mimari ve kullanım özellikleriyle birlikte sosyal dokusu da bölge için tanımlayıcı olabilmektedir.

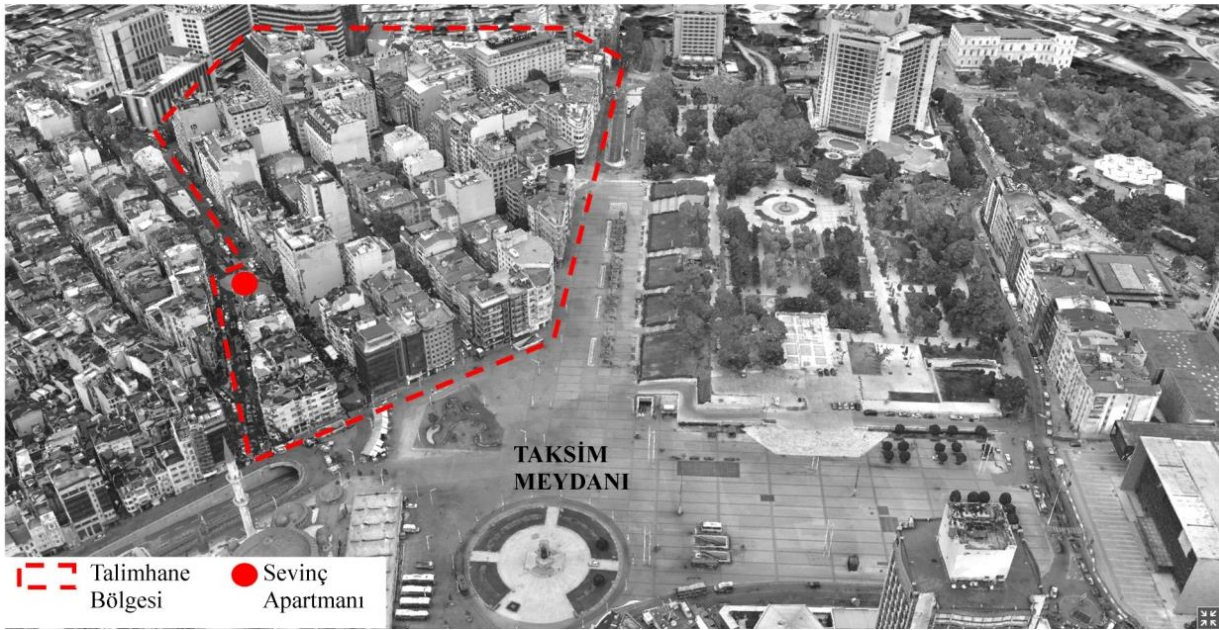
Evren ve Örneklem

Çalışmanın kapsamını Talimhane Bölgesi ve 20. yüzyıl mimarlık mirası örneklerinden biri olan Sevinç Apartmanı oluşturmaktadır. İstanbul Beyoğlu ilçesinde yer alan Talimhane Bölgesi, Taksim Cumhuriyet Anıtı'nın eksen olarak alındığı ızgara planlı düzende 12 yapı adasından (Tarlabası Bulvarı'nın açılması sürecinde (1988-86) üç ada bulvar içinde kalmıştır) oluşmaktadır (Şekil 1, 2).

Şekil 1. İstanbul Talimhane Bölgesi konum haritası ve ayrıntılı incelenen Sevinç Apartmanı konumu (Hâlihazır harita kullanılarak yazarlar tarafından oluşturulmuştur.)

İlk planlanan hâli ile 7,24 ha alan üzerinde kuruludur. Izgara planlı yerleşimdeki yapı adaları, kuzeydoğu-güneybatı yönelimlidir. Yapılaşma, ada ölçeğinde bitişik nizam şeklindedir ve bina arka bahçe paylarının oluşturduğu boşluklar, sokak cephesi dışında binalara doğal ışık ve havalandırma sağlamaktadır. Parsel büyüklükleri ise bölgenin batı sınırını oluşturan Tarlabası'na göre 2-3 kat daha büyüktür. Bölgede inşa edilen apartmanların konumuna bağlı olarak zemin katı işyeri, diğer katları konut kullanımlıdır. Talimhane Bölgesi'ndeki yapı adalarından bazılarında bölgenin parselasyonu ile ilişkili üçgene yakın parseller bulunmaktadır. Bunlara Pertev, Uğurlu, Ceylan, Uygun, Şenyurt ve ayrıntılı inceleme konusu Sevinç Apartmanı'nın bulunduğu parseller örnek verilebilir.

Şekil 2. İstanbul Talimhane Bölgesi'ni gösteren drone verisi (İBB-BİMTAŞ, t.y.)

Çalışma kapsamında ayrıntılı incelenen Sevinç Apartmanı, Talimhane Bölgesi'nin batı sınırındaki ada içinde görece dar köşede yer alan ve bütünlüğünü yapıldığı günden bugüne koruyan bir örnektir (Şekil 1). Aynı zamanda yapı adası tek parsel dizisinden oluşmakta ve yapıların iki yönden caddeye cephesi bulunmaktadır. Ayrıntılı incelenen örnek, günümüzde parsel sınırlarında ve özgün gabaridedir. Bölge için tanımlanmış turizm amacına yönelik olarak restorasyon geçirmiştir. Yapının restorasyon sonrası, zemin kat dışında özgün cephe yapısını korumuştur. Bu kapsamda yapının, bölgenin geçmişine yönelik fiziksel olarak doğru aktarım yapabilecek örnek olduğu söylenebilir. Kuşkusuz bir örnek yapı üzerinden bölgeye ilişkin çıkarımlar yapılması tam anlamıyla mümkün olmasa da özgün dokusunu nispeten koruyan örneklerin varlığı bölgedeki 20. yüzyıl mimarisinin korunmasına yönelik güçlü kanıt oluşturmaktadır.

Veri Toplama Araçları

Nitel araştırma kapsamında literatür araştırmasından elde edilen veriler, doküman analizi yöntemi ile değerlendirilmiştir. Araştırma konusu olan İstanbul Talimhane Bölgesi'ne ilişkin tez, makale, proje, kurumsal arşivlerden proje ve raporları, tarihi harita, fotoğraf, basına yansıyan haber, gazete makalesi gibi veriler çalışmada esas alınmıştır. Ayrıntılı olarak ele alınan Sevinç Apartmanı için DS Mimarlık tarafından hazırlanan rölöve çizimleri, restitüsyon projesi ve Köksal (2010)'ın hazırladığı rölöve ve restitüsyon raporları dikkate alınmıştır. Literatür dışında, bölgenin yerinde gözlem yoluyla güncel durumu incelenmiş ve 20. yüzyıl mimarisi örneklerinin fotoğrafla tespitleri yapılmıştır.

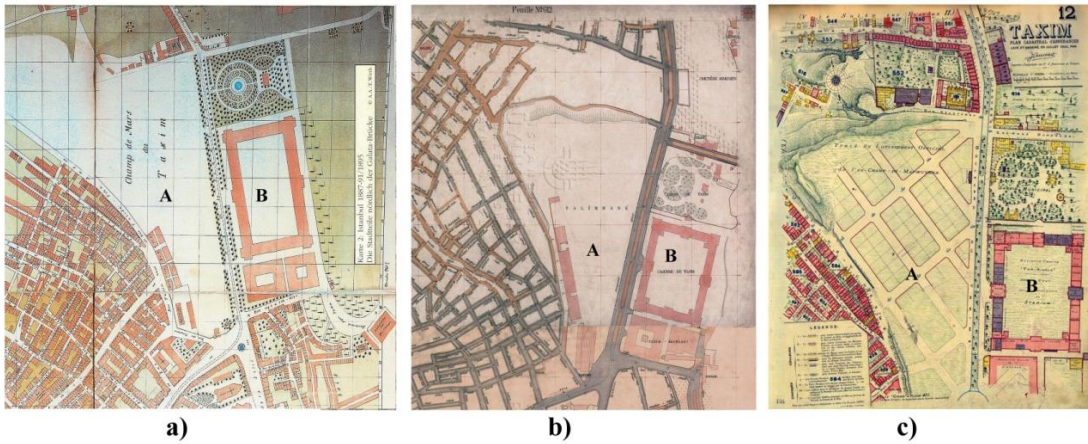
Verilerin Çözülmesi

Çalışma kapsamında değerlendirme verileri; araştırma makaleleri, rapor, basına yansıyan haber, röportaj gibi yazılı metinler, tarihi ve güncel haritalar, ayrıntılı incelenen Sevinç Apartmanı'na ait mimari çizimler, arşiv ve güncel görsel veriler, fotoğraflar olarak gruplandırılabilir. Bölgenin inşa sürecinde bazı örneklerin dönemin mimarlık dergisinde yer almış olması, mimari değerlendirme kapsamında önemli bir katkı olarak görülmektedir. Haritalar, bölgedeki yapılaşma sürecinin gelişimi ve Sevinç Apartmanı konumu kapsamında incelenmiştir. Talimhane Bölgesi'nin farklı dönemlerde kullanımına ilişkin tarihi kaynaklardan elde edilen görseller, harita verileriyle birlikte değerlendirme olanağını yaratmıştır. Ayrıntılı incelenen Sevinç Apartmanı'na ilişkin arşiv olarak mimari projelerdeki mekânsal değişimler, rölöve çizim belgeleriyle karşılaştırılarak yapının geçirdiği değişim tespit edilmeye çalışılmıştır. Restitüsyon proje ve raporları ile yapının özgün biçimine ilişkin durum değerlendirilmiş ve nihai olarak restorasyon projelerinden işlevle ilişkili mimari değişim ve strüktürel düzenleme incelenmiştir. Güncel olarak bölgenin ziyareti ile literatürde de yer alan bina örnekleri çevreleriyle birlikte fotoğrafla belgelenmiş ve plan değişikliğinin süreç içindeki yansımaları, oluşturduğu yapı çevrenin fiziksel değişimine ilişkin değerlendirme olanağı yaratmıştır.

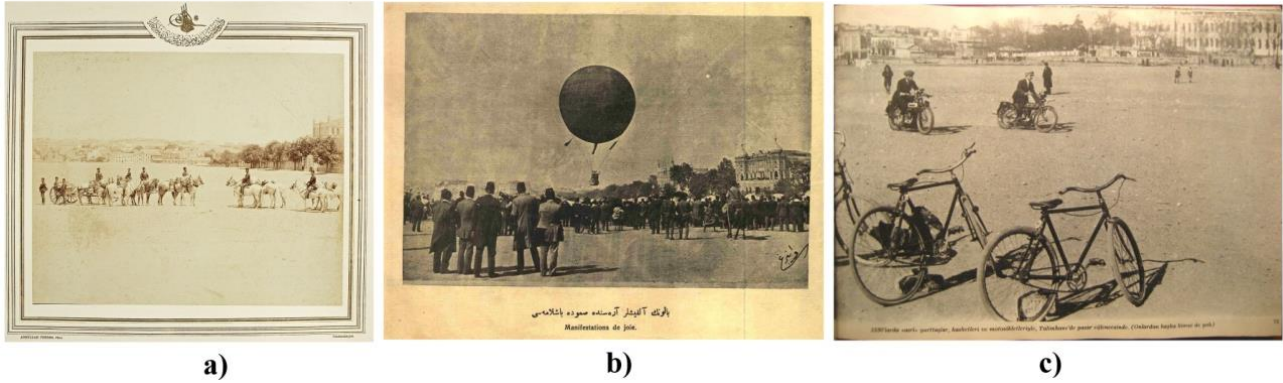
BULGULAR

Talimhane Bölgesi'nde Tarihsel Süreç

Günümüzde turizm bölgesi olarak işlevlendirilen Talimhane Bölgesi, büyük bir düzlük alan özelliği ile 20. yüzyıl başına kadar Taksim Topçu Kışlası'nın talim yeri olarak kullanılmıştır (Şekil 3, 4). Yaklaşık bir asır boyunca askeri talim yeri olarak kullanılan (1806-1920) bölge, eski mezarlık alanıdır (Yücel, 2019, s. 167). Kışlanın kapanması ve mülkiyet değişikliğinin ardından bölge, çoğu altı katlı olan apartmanların yer aldığı konut yerleşimine dönüştürülmüştür. Talim Alanı'ndan Talimhane Bölgesi'ne dönüşümü ve inşa süreci; yasal mevzuatın uygun hâle getirilmesi, Talim Alanı ve Topçu Kışlası'nın devredileceği şirketin kurulması (1914), devletin hisse alarak şirkete dâhil olması ve projelerin belediyeye sunulması gibi zamana yayılı birçok aşamayı içermektedir (Baruh, 2013, s. 33). İstanbul Emlak Şirketi'nin parselasyonu ile konut alanı olarak satışa sunulan Talim Alanı, 1920'li yılların başında henüz boş ve inşa edilmemiş durumdadır. Bu süreçte Topçu Kışlası'nın yeri de belediyeye devredilmiş ve Henry Prost'un planıyla birlikte Taksim Meydanı'ndan başlayarak Nişantaşı'na kadar uzanan bir park alanı olarak planlanıp uygulanmıştır (Bilsel, 2010, s. 356).

Şekil 3. Talimhane Bölgesi'nin tarihi haritalardaki durumu (A. Talim Alanı, bugünkü Talimhane Bölgesi, B. Topçu Kışlası)
a) 1887, R. Huber 1/1000, İFEA,
b) 1914-15 Alman Mavileri 1/1000, İBB Atatürk Kitaplığı,
c) 1922-25, Pervititch Haritası, 1/2000 (Pervititch, 2000)

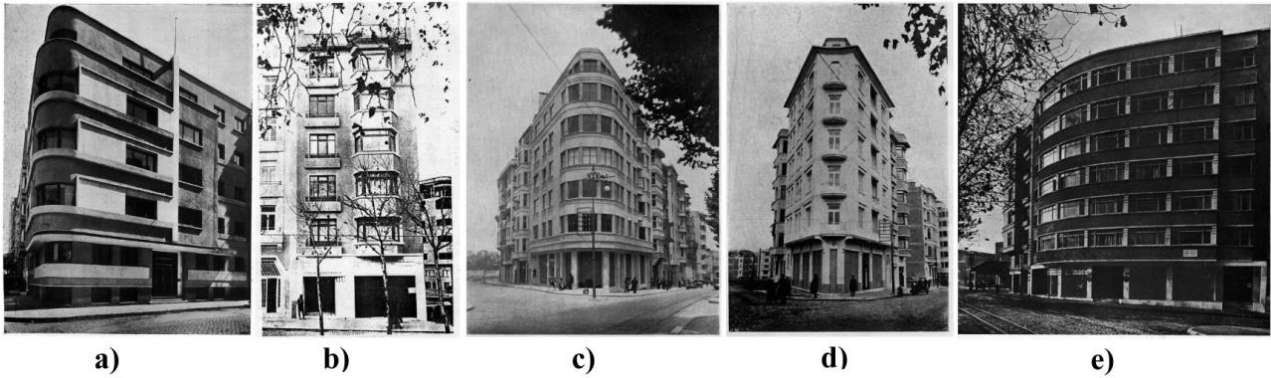
Şekil 4. Talimhane Bölgesi'nin Talim Alanı olarak kullanıldığı döneme ait tarihi fotoğraflar,
a) Hassa Süvari Ertuğrul Alayı (Taksim Topçu Kışlası'nda bulunan Hassa Ordusu 1. Topçu Livalığı Harp etmiş bir süvari topunda toparlak ve topçuların vaziyeti, Abdullah Fréres.), II. Abdülhamit Han Fotoğraf Albümleri (İstanbul Üniversitesi)
b) Osmanlı balonu (Servet-i Fünun Dergisi, 1909)
c) 1930'larda Talimhane'de Pazar günü (Gülersoy, 1986, s.25)

Cevat Fehmi (1932)'nin Talimhane'deki inşaat faaliyetlerini mimar arkadaşıyla gezerek değerlendirdiği 'İstanbul'un «Wall Strit» inde bir tetkik' başlıklı yazısında, binaların en büyüğü, arsaların en kıymetlileri ve apartmanların en pahalı olanlarının Talimhane Bölgesi'nde olduğunu belirtmektedir. İstanbul'da inşaatların çoğalmasından bahsederek yapsatçılığın arttığından ve bölgede yapılan binaların birkaçı dışında diğerlerinin kötü kopya olduğundan bahsetmektedir (Şekil 5) (Fehmi, 1932, s. 1). Aynı yazıda bölgedeki yapılaşmaya ilişkin; "Birkaç tanesi müstesna berbat şeyler. Hep kopya edilmiş. Fakat noksan kopya edilmiş, fena kopya edilmiş. Bak şu kapı şu binanın değil. Şu pencereler bu yapıya uymamış." yorumu, bölgedeki yapılaşmanın bir açıdan o günkü eleştirisini ortaya koymaktadır. Talimhane yerleşiminin bütünüyle inşasının tamamlandığı dönemde, apartmanlardan birinin ele alındığı diğer bir yazıda (1940) ise "Yeni Taksim mahallesinde sekiz on yıldan beri yapılan binalar o kadar kötü, kalfa ve betonarmeci eserleridir ki (Doğu) kira evi gibi birkaç mimari eser bunlar arasında hemen temayüz etmektedir.", şeklindeki yorum, bölgedeki yapılaşma sürecine yönelik diğer bir önemli değerlendirme olarak gösterilebilir (Gorbon ve Can, 1940, s.146).

Şekil 5. Talimhane Bölgesi inşa sürecini ele alan gazete haberi, Talimhane'deki yapılaşmadan örnekler içinde Pertev Apartmanı ve Doğu Apartmanı kısmen görünmektedir (22 Ağustos 1932 tarihli Cumhuriyet Gazetesi) (Fehmi, 1932, s.1)

Talimhane Bölgesi, dönüşüm sürecinde ilgi odağı olduğu kadar yapılaşma biçimi ve estetik değer açısından da gündeme gelmiştir. Eleştiriler, bölgedeki yapılaşmanın kalitesine yöneliktir. Bütün bu eleştirilerle birlikte, Talimhane’de yer alan bazı apartmanların günümüzde 20. yüzyıl mimarlık mirası olarak değer gören mimarisine ilişkin detay ve yorumları, dönemin mimarlık yayını *Arkitekt Dergisi*’nde (Arkan, 1939; Cubukçıyan, 1932; Eldem, 1933; Gorbon ve Can, 1940; Kahyaoğlu, 1933; Tek, 1933) görmek mümkündür. Bunlara mimar Hüsnü Çubukçıyan (İstiklal Apartmanı), Kâhya oğlu Nazif (Agop Efendi Apt.) Seyfi Arkan (Ayhan Apt. 1934-35), Sedat Hakkı Eldem (Ceylan Apt, 1933), Nihat Vedat Tek (Pertev Apt, 1933) ve Rebii Gorbon ile Mustafa Can’ın tasarladığı (Doğu Apt, 1940) apartmanlar örnek verilebilir (Şekil 6).

Şekil 6. Talimhane Bölgesi. Talimhane Bölgesi’nden dönem örnekleri a) Ayhan Apartmanı (Arkan, 1939), b) İstiklal Apartmanı (Cubukçıyan, 1932), c) Ceylan Apartmanı (Eldem, 1933), d) Pertev Apartmanı (Tek, 1933), e) Doğu Apartmanı (Gorbon ve Can, 1940)

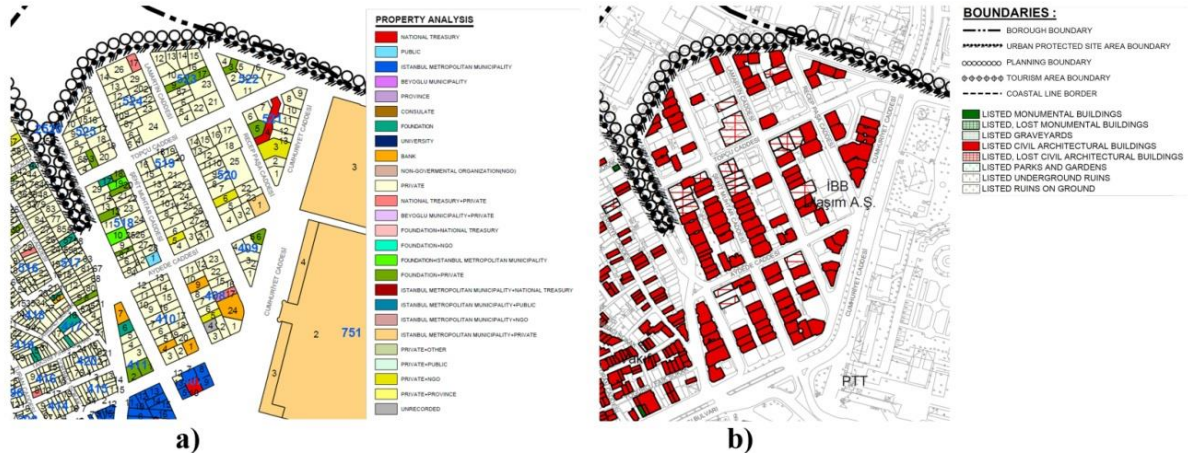
Yücel (2019)’in ifadesiyle Talimhane Bölgesi’yle bütünleşmiş olan Taksim; “İstanbullular için, İstanbul’u tanıyanlar için kentin ziyaretçileri için şehrin kalbidir. Ama bu kalp, meydan olmanın bilinen standartlarına ve öğretilerine uymaz, burası aslında mekân tanımları gevşek, mimari kimliği zayıf, rüzgârlı, korunaksız ve akışkan bir boşluktur.” (Yücel, 2019, s. 166). Tarlabası yerleşimiyle sınırı olan Topçu Kışlası’nın talim alanı da bir bakıma Taksim Meydanı’na ve yeşil alana bakan, kısmen modern mimari, kısmen 19. yüzyıl mimarisinin de etkileriyle nispeten geniş, konforlu beş altı katlı konut yapılarıyla parsel ölçeğinde yapılaşmıştır. Kent merkezinde konut alanı olarak dönüştürülen ve dönemini yansıtan önemli bir örnektir.

İstanbul Talimhane Bölgesi Konutlarında Değişim Süreci

1950 yılından itibaren Talimhane Bölgesi’nde bulunan birçok binanın zemin ve birkaç basamakla inilen bodrum katlarında yedek parça dükkânları açılmış, 1960’larda otomobil piyasasının otomobil parça satış merkezi hâline gelmiştir (Gülersoy, 1986, s. 70). 1980’li yılların ortalarına kadar etkin olan söz konusu sektör, Tarlabası Bulvarı yıkımlarından da etkilenerek bölgeden çekilmiştir. 1986-88 yılında Tarlabası Bulvarı’nın yapımı için gerçekleşen çevredeki yıkımlar ve Tarlabası Bulvarı’nın oluşturduğu yeni sınır, bölgenin ve yakın çevresinin kullanımını ve fiziksel bakım onarım koşullarını doğrudan etkilemiştir. Semtte bu süreçte konut kullanımı azalarak yerini işyeri ve ofislere bırakmıştır. Bölgedeki konutların ofise dönüşüm sürecinde bina cepheleri önemli ölçüde korunmuş, tadilatlar daha çok bina iç mekânlarına yönelik gerçekleşmiştir. Bu dönemde henüz sokağa yansıyan değişim izlenmemektedir. Talimhane Bölgesi’ni çevresinden yalıtan köklü değişim, 90’lı yıllardan itibaren gelişmiştir (Özdemir ve Kızıldere, 2012). Kentsel sit alanı olarak belirlenmesi de aynı dönemde, 1993 yılındadır. Ardından yeniden canlandırma kapsamında 1994 yılındaki Bakanlar Kurulu Kararı ile bölge, ‘Oteller Bölgesi’, ‘Turizm Alanı’ olarak belirlenmiştir. Bütün bu değişimlere ilave olarak 2000’li yılların başında hazırlanan ‘Talimhane Bölgesi Yayılaştırma Projesi’ni takiben mevcut yapılara müdahale de hızlanmıştır. Bölgede 20. yüzyılın ilk yarısında inşa edilmiş olan

apartmanlar, bu kez hızlı ve esaslı fiziksel müdahaleye maruz kalmış; aynı paralelde işlev değişikliğinin getirdiği uygulamalarla, büyük oranda değişime uğramıştır.

Talimhane Bölgesi'ndeki yapılar büyük oranda özel mülkiyettedir. Bölgedeki tescilli yapıların bir kısmı yıkılmıştır (Şekil 7). Turizm amaçlı kullanım ve planlama doğrultusunda bölgedeki yapıların önemli kısmı yenilenmiştir. Günümüzde 'Turizm Alanı' özelliğiyle yoğun olarak konaklama tesisleri bulunmaktadır. Beyoğlu İmar Planı Raporu'na göre (2009) Beyoğlu ilçesindeki dört yıldızlı konaklama tesislerinin yaklaşık yarısını aşan kısmı bu bölgede faaliyet göstermektedir (İBB, 2009). Aydın'ı'ya (2009) göre bölgede mevcut yapılaşma düzeni içindeki konaklama ünitelerinde en önemli problem, cephe kısıtlılığı olarak ortaya çıkmaktadır (Aydın, 2009, s. 113).

Şekil 7. Talimhane Bölgesi mülkiyet ve kültür varlığı tescilli sivil mimarlık örnekleri (İBB, 2020)

Çalışma kapsamında ayrıntılı incelenen yapının bulunduğu cadde boyunca İBB'nin 2004'te Beyoğlu Belediyesi ile birlikte 'Cephe ve Zemin Rehabilitasyonu Kentsel Tasarım Uygulama Projeleri' kapsamında cephe iyileştirme projeleri hazırlanmıştır (İBB, t.y.). Turizm alanı olarak belirlenen ve konaklama tesislerine açık olan Talimhane Bölgesi'nde, Koruma Uygulama İmar Planı'na göre (2009) zemin ve üzerinde 10 kat izni bulunmaktadır. Mevcut yapıların yerine inşa edilen konaklama ünitelerinin zemin altında ortalama 3-6 adet bodrum kat ve zemin üzerinde 10-13 kat ile bölgenin 5-6 katlı özgün yapısından fiziksel olarak belirgin biçimde ayrıştığını söylemek mümkündür (Şekil 8).

Şekil 8. Talimhane Bölgesi havadan genel görünümü (Kır, 2013)

Taksim Yayaştırma Projesi (2007) kapsamında Cumhuriyet Caddesi'nin Tarlabası Bulvarı'yla birleştiği Talimhane Bölgesi sınırlarındaki bölüm (2013) yerin altına alınmıştır. Böylece Talimhane Bölgesi'nde daha önce uygulanan yayaştırma genişleyerek Taksim Meydanı ile bütünleşmiştir. Yakın konumdaki Dolapdere aksında gelişen turizm ağırlıklı yatırımlar da Talimhane Bölgesi'ni destekleyici veya etkileyebilir bir diğer gelişimdir. Diğer taraftan 2020 yeni Koronavirüs Hastalığı (COVID-19) turizm sektörünü etkilemiş, doluluk oranlarında önemli düşüşler yaşanmıştır. İstanbul İl kültür ve Turizm Müdürlüğü'nün Temmuz 2020 yılı için hazırladığı İstanbul Turizm istatistikleri Raporu, bir önceki yıla göre ziyaretçi sayıları ve turizm konaklama tesislerinde doluluk oranlarında önemli düşüş olduğunu göstermektedir (İstanbul İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, 2020).

Talimhane Bölgesi'nde az da olsa özgün hâli ile kalmış dönem yapıları bulunmaktadır. Gülbahar'ın (1995) Talimhane Bölgesi ana akslarında yer alan 27 binayı Art Deco üslubu açısından incelediği çalışmasına göre bölgenin 20. yüzyıl mimarisi açısından potansiyeli belirgin olarak ortaya çıkmaktadır (Gülbahar, 1995) (Şekil 9). Yıldız ve Kerestecioğlu (2011), araştırmalarından elde ettikleri sonuçlara bağlı olarak bölgeye ilişkin görüşlerini ise "Art Deco ve Erken Modernist cepheler Talimhane için özel bir duvar oluşturup bölgenin imajını belirlemektedir." ifadesiyle vurgulamaktadır (Yıldız ve Kerestecioğlu, 2011, s. 204). Günümüzde bunlardan bir kısmının yeni yapım süreciyle otele dönüştürüldüğünü söylemek mümkündür. İnşa sürecine yapılan eleştiriler bir yana bölge, 20. yüzyıl sivil mimarlık örnekleri açısından bir dönemin hafızası olarak görülebilir özelliktedir (Şekil 10). Bölgeye ilişkin yeni işlev kararı tek yapı ölçeğindeki müdahaleyi etkilemiş ve birçok özgün unsurun hızlı bir şekilde kaybolmasında etkili olmuştur. Bununla birlikte yerleşim alanında az da olsa müdahalenin az olduğu binaların bulunduğu söylenebilir. Günümüze ulaşan dönem örnekleri daha çok Şehit Muhtar Caddesi üzerindeki yapılardır. Taksim Meydanı'nda Cumhuriyet Anıtı ekseninden uzaklaştıkça bölgedeki yapıların konaklama yapılarına dönüştüğü görülmektedir.

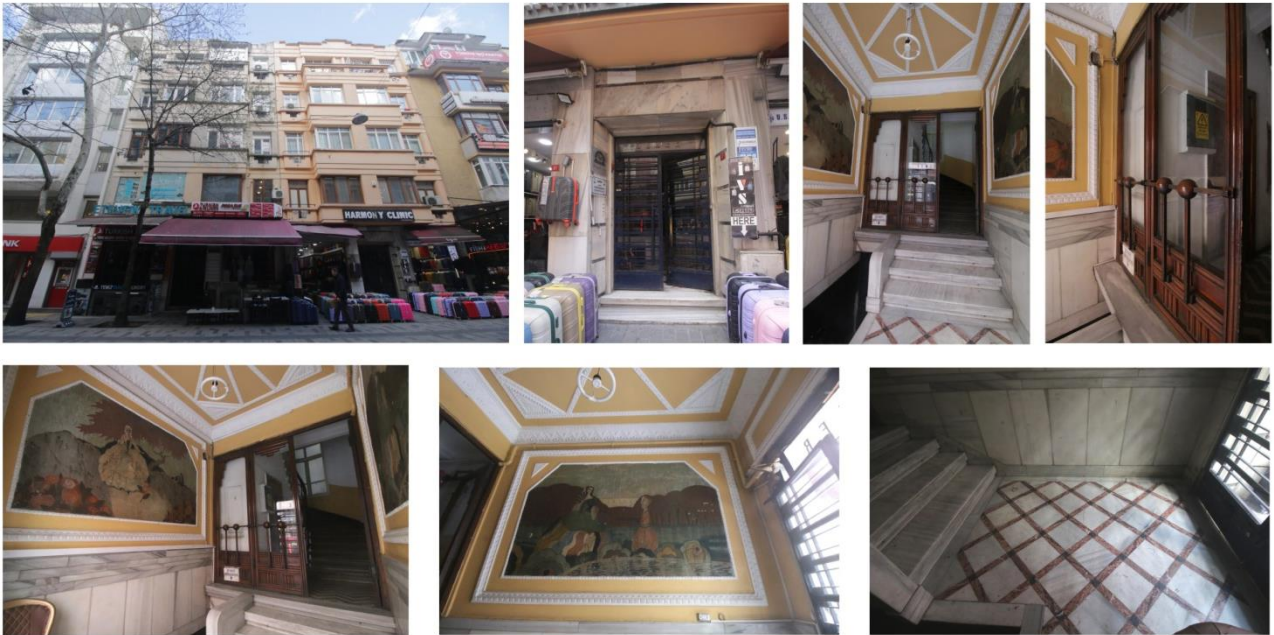

Şekil 9. Talimhane Bölgesi'nde Art Deco üslubuna örnek binalar (Yazarlar arşivi, 2025)

Şekil 10. Talimhane Bölgesi'nde dönem örnekleri (Yazarlar arşivi, 2025)

Talimhane Bölgesi'ndeki yapıların kentsel mekâna değer katan cepheleriyle birlikte bina giriş holü, merdiven, asansör gibi sirkülasyon alanlarındaki düzenlemeler, giriş holünde yer alan duvar resimleri gibi sanat eserleri de önemli unsurlardır (Şekil 11). Duvar resimlerindeki sanatsal yaklaşım, mimari bitirme malzemelerinin kullanımı ve mekânsal kurgu, dönemsel sanat akımı/üslubunu temsil eder özellikle olabilmektedir. Dolayısıyla koruma sürecine bütüncül bakış ile korunan unsurların çeşitliliği sağlanmış olacaktır.

Şekil 11. Talimhane Bölgesi'nde dönem örneklerinden Sümer Apartmanı'na ait giriş kapısı, giriş holü ve duvar resimleri (Yazarlar arşivi, 2025)

2020 yılında İstanbul Büyükşehir Belediyesi tarafından açılan serbest uluslararası kentsel yarışma ile Taksim Meydanı ve çevresi düzenleme açısından yeniden yorumla açılmıştır. Eşdeğer ödül kazanan üç tasarım arasında web tabanlı oylama ile uygulama için seçilen tasarım; Talimhane Bölgesi'nin meydana bakan cephesine yakın konumda, Cumhuriyet Anıtı ile kalan alanda başlangıç yapan farklı kotlara sahip

platformlarla yaya köprüsü tasarımını içermekte ve yaya köprüsü, Taksim Gezi Parkı boyunca simgesel olarak dolaşmaktadır.

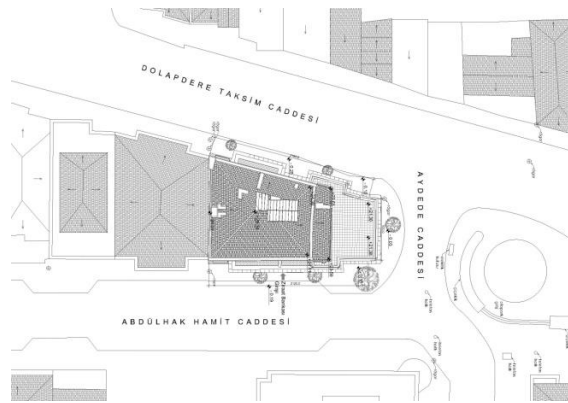
İstanbul Talimhane Evlerinde Yaşam İzleri

Talimhane, yerleşim olarak döneminin özelliklerini yansıtanın yanında bölgede yaşayanlarıyla da anı değeri taşımaktadır. Talimhane’de dönemin birçok sanatçısının yaşadığı bilinmektedir. Ünlü ses sanatçısı Safiye Ayla (1917-1998) röportajında, Halk Apartmanı ve Gevrekyan Apartmanı’nda oturduğunu anlatmaktadır (Cılızoğlu, 1987, s.10). Halk Apartmanı’nda Müzeyyen Senar (ses sanatkârı) ve İbrahim Çallı’nın da (1882-1960) bir süre ikamet ettiği anılarından anlaşılmaktadır (Cılızoğlu, 1987, s. 10). Gevrek Apartmanı, Taksim Meydanı yönünden Talimhane yerleşimindeki ana aks olan Lamartin Caddesi’ne girişte sol sırada ve Doğu Apartmanı’nı takip eden dizi içindedir. Taksim Caddesi üstünde, Taksim Meydanı’na yakın konumda ve özgün yapısını korumaktadır. Halk Apartmanı ise günümüzde yıkılmıştır ve yerinde otel işlevi ile yeni bir bina bulunmaktadır.

Arpaçay (1993)’ın röportajında; Müzeyyen Senar (1918-2015) Üsküdar’daki evinden Beyoğlu’na gidip gelmenin zor olmasından dolayı Talimhane’de kiralık ev tuttuğundan bahseder (Arpaçay, 1993, s. 15). Ünlü fotoğrafçı Ara Güler (1928-2019) ise çocukluk dönemini Talimhane’de Şehit Muhtar Bey Caddesi Şafak Bey Apartmanı’nda geçirmiştir. Kavukçuoğlu (2013) kitabında “...Tomris Uyar, Taksim’de Lamartin Caddesi’nde oğlu Turgut ve dünya güzeli kedisi Cahide’yle büyük bir apartman dairesinde oturuyordu.” şeklindeki ifadesiyle yazarın Talimhane’de yaşamış olduğundan bahsetmektedir (Kavukçuoğlu, 2013). Bestekâr Selahattin Pınar, Talimhane’de yaşayanlar arasındadır (Galata Rotary Kulübü, t.y.). Hazırladığı planlarla İstanbul’un 20. yüzyıl çehresinde etkili Henry Prost (1874-1959) da Lamartin Caddesi 55 numarada uzun yıllar (1935-1951) ikamet etmiştir (Aydemir, 2008, s. 106).

İstanbul Talimhane’de Çok Katlı Konut Örneği Sevinç Apartmanı Ayrıntılı İnceleme

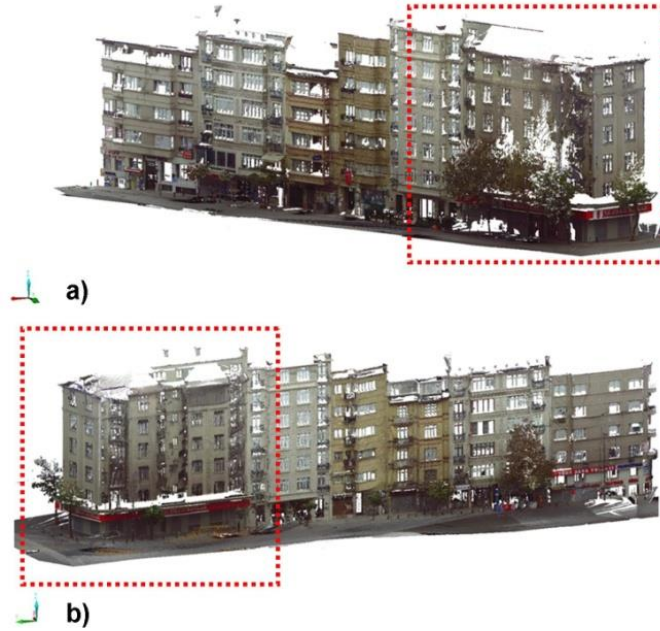
Ayrıntılı inceleme konusu bina (Sevinç Apartmanı), Talimhane Bölgesi’nde ve Tarlabası ile sınır oluşturan Dolapdere Taksim Caddesi üzerindedir. Abdülhak Hamit Caddesi, Aydede Caddesi ve Dolapdere Taksim Caddesi’nin çevrelediği üçgen formdaki tek sıra düzenindeki yapı adasında, yedi parselden biri olarak en uç noktada konumlanmaktadır (Şekil 12).

Şekil 12. Sevinç Apartmanı vaziyet planı (DS Mimarlık, 2010)

Çok katlı konut binası olarak (Sigorta haritası Pervititch’de Sevinç Apartmanı olarak geçmektedir) 1930’lu yılların başında inşa edilmiştir. Yapının mimarı tespit edilememiştir. Bodrum, zemin, beş normal kat ve çatı katı ile birlikte toplam sekiz katlıdır. Bina bir tarafından (güneydoğu cephesi) bitişik nizam, diğer yönlerden parselin bulunduğu yapı adasını çevreleyen caddelere cephelidir. Bina girişi tek ve Abdülhak Hamit

Caddesi'ndendir (kuzeydoğu cephesi). Binanın belgelenmesinde üç boyutlu lazer tarama yöntemi kullanılmış; bu kapsamda yapıyla birlikte bütün sokak, üç boyutlu lazer tarama ile tespit edilmiştir. Bu yöntem ile hem yapı ölçeğinde hem de sokak bütününde hassas verilerle tespit ve kayıt sağlanmıştır (Şekil 13).

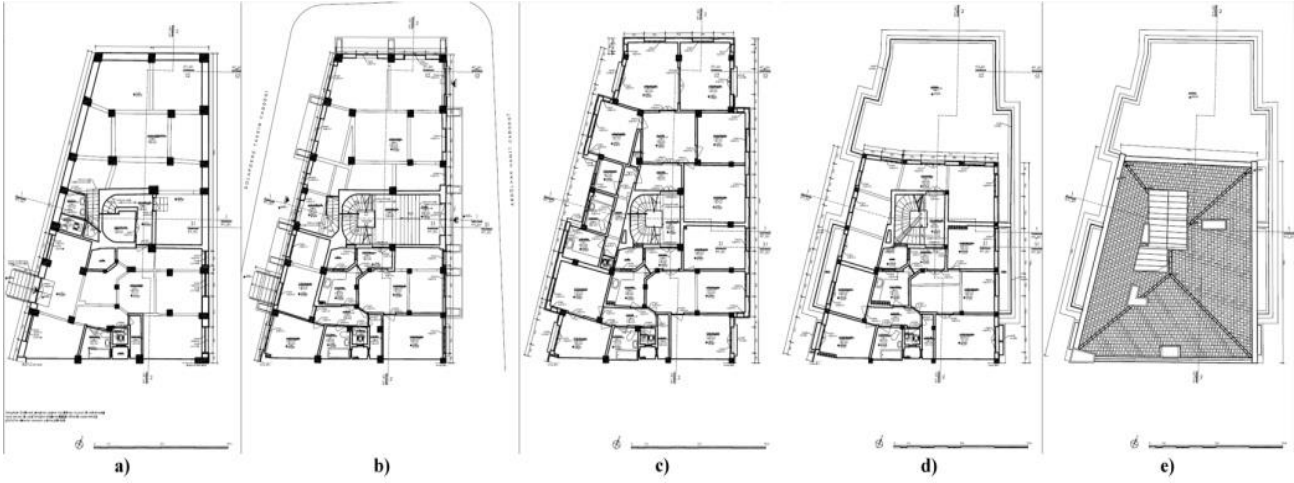

Şekil 13. Ayrıntılı incelenen yapı ve bulunduğu sokağın üç boyutlu tarama tekniği ile elde edilmiş üç boyutlu renkli nokta bulutu görseli. (3D Lazer tarama İmge Harita, Harita Mühendisi Sadık Demir tarafından gerçekleştirilmiştir.)
(Görsel kaynağı: DS Mimarlık Arşivi)

Sevinç Apartmanı, ikinci grup kültür varlığı olarak tescillidir (15.12.1999 gün ve 11437 sayılı kararı). Binaya yönelik 1974-1993 yılları arasında farklı içerikte tadilatları kapsayan dört proje hazırlanmıştır (DS Mimarlık, 2010). 1974 yılındaki ilk tadilat projesi, zemin katta bulunan dairenin dükkân olarak düzenlenmesini kapsamaktadır (1974). Binanın mülkiyeti 1977'de tamamıyla el değiştirmiş ve bina bütünüyle banka olarak kullanılmıştır. 1981 tarihli tadilat projesi; h: 21.50 m irtifalı yerde mevcut binanın tümünün, çatı katı aynı kalacak şekilde bina içi tadilatıyla birlikte (banka olarak) esaslı işlev değişikliğini içermektedir. Söz konusu bina için 1987 tarihli, 2981/3290 sayılı kanun kapsamında hazırlanan rölöve ile ruhsat alınmıştır. 1993 tarihli tadilat projesi (87/205 s. tasdik tarihli) ile af projesine göre tüm katlarda tadilat yapılmıştır. Bina yakın zamana kadar banka hizmet binası olarak faaliyet göstermiş, günümüzde konaklama tesisi olarak yeni işleviyle kullanılmak üzere restorasyon geçirmiştir.

Bina Plan Özellikleri

Planda merkezi konumda yerleştirilen tek kollu yarım dönel merdiven, bodrumdan çatı katına kadar bütün katlar için düşey sirkülasyonu sağlamaktadır (Şekil 13). Merdiven duvardan ankastre beton basamaklı ve üzeri doğal taş (mermer) ile kaplıdır. Asansör merdiven kovanında düzenlenmiştir. Zemin kat üzerindeki katlarda, her katta iki bağımsız konut olacak şekilde planlanmıştır. Konutlar birbirine geçişli iki hol ve etrafında cephelere açılan odalardan oluşmaktadır. Banyo ve yatak odası olarak kullanılabilir odalar ise ayrı bir hol üzerinde dizilidir. Planda banyo, wc ve mutfak gibi servis mahalleri merkezde ve bitişik tarafta dış havaya kapalı ve aydınlığa bakacak şekilde düzenlenmiştir (Şekil 14).

Şekil 14. Sevinç Apartmanı kat planları, a) Bodrum kat planı, b) Zemin kat planı, c) 1-5 kat planı, d) Teras-çatı katı planı, e) Çatı planı (DS Mimarlık, 2010)

Bina Taşıyıcı Sistem Özellikleri

Yapı betonarme karkas taşıyıcı sistemlidir. Taşıyıcı sistem kurgusu, parselin formu ve konut içi mahal dizilimi ile uyumludur. Taşıyıcı sistem elemanı kolonlar, yapıdaki mekânsal bölümlenmeye bağlı olarak düzenlenmiştir (Şekil 14). Geçilen en büyük açıklık yapının kısa yönünde 5, uzun yönde ise 7,35 metredir. Taşıyıcı sistem elemanı kolon enkesit ölçüleri bodrum katta 40x40cm, üst katlarda 20x20 cm ölçülerindedir. Kiriş boyutları konum, geçtiği açıklık ve yükleme durumuna bağlı olarak 15cm/20-30cm olarak değişim göstermektedir. Binada taşıyıcı betonarme perde bulunmamaktadır. Kat yükseklikleri bodrum katta 2,4 metre, zemin katta kademeli olarak ortalama 3,3-4,4 metre, normal katlarda 3,3 metre ve çatı katında 2,6 metredir. Binaya ilişkin hazırlanan güncel taşıyıcı sistem raporuna göre 'döşemeler betonarme, duvarlar dolu tuğla yapılmış olup taşıyıcı eleman olarak kullanılmış, bina kirişleri duvar üstü hatıl olarak yapılmış ve ona göre donatılandırılmış, kolonlar ise taşıyıcı duvar elemanlarına yardımcı düşey eleman olarak' inşa edilmiştir (Sütçü ve Çelik, 2010). Kazı ve sondaj bilgisi bulunmadığından temel ile ilgili fiziksel özellikleri ve yapım tekniği hakkında bilgi edinilememiştir. Talimhane apartmanlarında yüksek girişle birlikte toprağa kısmen gömülü bodrum kata caddeden basamaklı erişim imkânı bulunmaktadır. Bu durumun kullanımı etkin hâle getirmekle birlikte, 6-7 katlı yapının toprağa gömülen kısmının az olması sebebiyle yapının deprem performansını etkileyebileceği düşünülebilir.

Bina Cephe Özellikleri

Sevinç Apartmanı, Talimhane Bölgesi'nde Abdülhak Hamit Caddesi ve Taksim Dolapdere Caddesi arasında kalan kuzeybatı-güneydoğu yönelimli adanın kuzeybatı ucundadır. Bina birinci kattan itibaren, Abdülhak Hamid Caddesi cephesinde (kuzeydoğu, giriş cephesi) tek, Aydede Cadde cephesinde (Kuzeybatı) bütünüyle ve Taksim Dolapdere Caddesi cephesinde (güneybatı) iki adet olmak üzere dikdörtgen planlı çıkmalar ile genişletilmiştir (Şekil 15).

Şekil 15. Sevinç Apartmanı cephe çizimleri a) Abdülhak Hamid Cadde cephesi, b) Aydede Cadde cephesi
c) Taksim Dolapdere Cadde cephesi (DS Mimarlık, 2010)

Binanın Aydede Cadde cephesi (Kuzeybatı) her üç caddeye hâkimdir. Çıkmalarda, pencere boşluk aralarında ve çıkma kenarında olacak şekilde dört normal kat boyunca stilize pilaster bulunmaktadır (Şekil 15, 16). Bu cephe öğeleri, birinci kat döşeme hizasında oluşturulan kat silmesinden itibaren pilaster genişliğindeki dikdörtgen altlıktan başlayan ve beşinci normal kat döşeme silmesine kadar devam ederek başlangıçtakinden daha kısa bir dikdörtgen parça ile son bulan düşey yivlerden oluşmaktadır (Şekil 15, 16).

Şekil 16. Sevinç Apartmanı restorasyon öncesi cephe görselleri a) Abdülhak Hamit Caddesi cephesi,
b) Aydede ve Taksim Dolapdere Cadde cephesi (Yazarlar Arşivi, 2019)

Beşinci kat döşeme hizasında bulunan silme altında, pilaster üst bitiş parçalarını da içine alan ve cephe boyunca devam ederek birbirini ritmik olarak izleyen kare biçimlerden oluşan süsleme bulunmaktadır. Beşinci normal katta diğerlerinden farklı bir şekilde sadece çıkma cephesi boyunca devam eden ve pencerelerle bölünen düşey yivlerden bir bant oluşturulmuştur (Şekil 16).

Bina cephesi, beşinci katta çıkma cephesinden başlayıp cephe boyunca devam eden üzeri kurşun kaplı geniş bir saçak ile tamamlanmıştır. Çatı katı cephesi ise kurşun kaplı saçak gerisinde ve parapet duvarları arkasında önündeki geniş teras üzerinde yükselmektedir. Pencerelerde mermer denizlik altında, yatayda

birbiri üzerine binen ve pencere genişliğinde dikdörtgen bezemeler bulunmaktadır. Kat döşeme hizalarında bütün cephede devam eden pilaster ve balkon döşemelerinde kesilerek döşeme kalınlığı kadar sıvada yatay fuga düzenlenmiştir. Cephedeki Fransız balkonu ve balkon parapetlerinde daha sonraki süreçte yenilenmiş ferforje korkuluk bulunmaktadır.

Yapıda Değişiklik, Bozulma ve Deformasyon Sorunları

Bina kat adedi açısından değişiklik göstermemiştir; yapıldığı tarihteki durumunu korumaktadır. Kaldırım kotundaki değişiklik nedeniyle bina girişindeki merdivenlerin biçimlenişi etkilenmiştir. Bodrum katın işyeri olarak kullanıma açıldığı ve cepheden merdiven yardımıyla doğrudan kaldırım kotuna çıkışların ilave edildiği, yapıya ait arşivlerden elden edilen projelerden izlenmiştir.

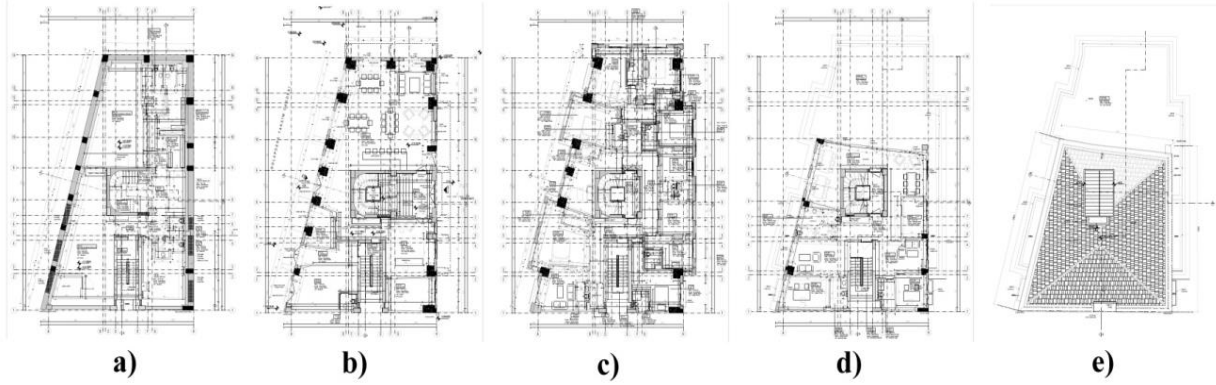
Bina uzun yıllar konut olarak kullanılmış olmakla birlikte daha sonra farklı işlevle değerlendirilmiş ve bu süreçte katlarda birçok bölme duvarı kaldırılmış, özgün plan bütünlüğünü büyük ölçüde kaybetmiştir. Çatı katının özgün işlevi ve yerleşim planı günümüzde tamamen değişmiştir. Konut mekânları olan banyo, mutfak, oda vb. mekânlar kullanım değişikliğine bağlı olarak kaldırılmış, ıslak hacimler yerinde yeni malzeme ile yenilenmiştir. Döşeme kaplamaları bütün katlarda değiştirilmiştir. Bina genelinde iç duvar yüzeyleri, kullanım değişikliğine paralel olarak değişmiş; katlarda bazı mahal bölme duvarları, alüminyum doğrama ve cam malzeme ile düzenlenmiştir. Yer yer alçı levha kaplama ve ahşap lambri kaplama ile duvar yüzeyleri ikinci bir katmanla örtülmüştür.

Bina dış cephelerinde bodrum katın kaldırım seviyesi üzerindeki bölümü ile zemin ve altıncı kat cepheleri, işlev değişikliğine bağlı olarak müdahale görmüştür. Yapının özgün hâlini gösteren görsellere ulaşamamış olmakla birlikte yerinde incelemelerde zemin üzeri katların (2, 3, 4 ve 5. katlar) dış cephe düzeninde; pencere ve kapı doğrama malzemesi ve korkuluklar dışında, cephe bezemeleri ve boşlukların özgün hâline göre değişiklik olmadığını söylemek mümkündür. Dış cephe doğramaları, denizlikler, balkon korkulukları gibi yapısal unsurlara müdahale edilerek farklı malzeme kullanılmıştır.

Rölöve raporuna göre bina genelinde bodrum kat da dâhil olmak üzere duvar ve tavan yüzeylerinde su yalıtımına bağlı yaygın nem sorunu bulunmaktadır. Duvarlarda ve yer yer taşıyıcı kolonlarda nem ve buna bağlı boya kabarması ve dökülmesi, boyada renk değişikliği, sıva bozulması ve sıva yüzeyinde kılcal çatlaklar oluşmuştur. Binanın cephelerindeki bozulmalar, genel olarak sıvada yer yer tespit edilen kılcal çatlak şeklindedir. Bina cepheleri bütününde bakım onarımla ilişkili yapısal sorunlar olduğunu, belgeleme öncesinde yapının kullanım dışı olmasının yapısal durumu etkilediğini söylemek mümkündür.

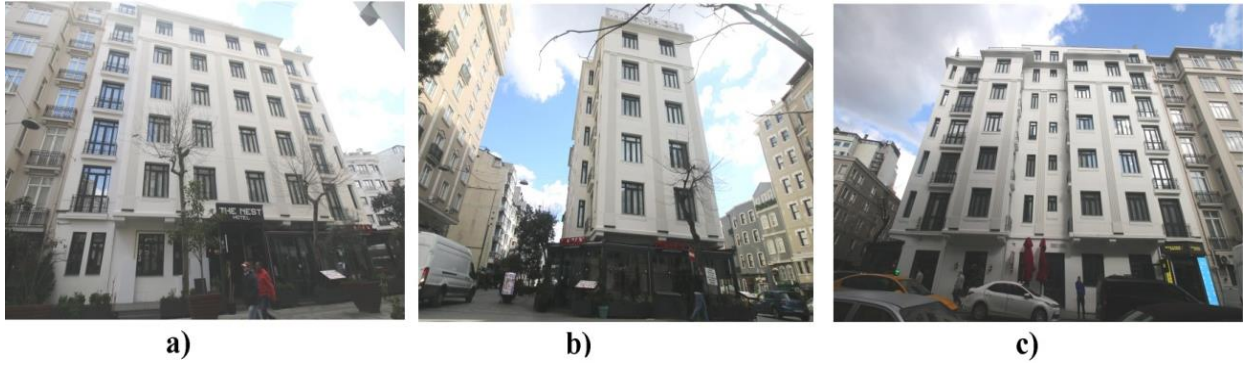
Restorasyon Süreci

Restorasyon süreci ile ilgili bilgi, proje müellifi mimar Nevim Ekinci'den temin edilmiştir. Rölöve ve restitüsyon proje onayı ile restorasyon arasında geçen zaman zarfında yapının kullanılmıyor olmasının yapısal durumu etkilediği ve yapısal bozulmaların geçen sürede artmış olduğu belirtilmiştir. Kurul kararı doğrultusunda 'dış cephe ve merdiven kovası korunarak' uygulama kararına, restorasyon sürecinde uyulmuştur (Ekinci, 26 Nisan 2024). Bu kapsamda cephe duvarları taşıyıcı sistemi ile korunarak, kolonlar bina içine doğru büyütülerek güçlendirme yapılmıştır. Cephedeki taşıyıcı sistem elemanı kirişler de bina içinde yeni tesis edilen betonarme taşıyıcı sistemdeki kirişle ankrajla bağlanmıştır. Yapıda radye temel uygulanmış ve bodrum kat çevre duvarları betonarme perde olarak düzenlenmiştir. Mimari planlamada zemin katta lobi, restoran ve Taksim Dolapdere Cadde cephesinde bağımsız bir dükkân, üst katlarda otel odaları yerleştirilmiştir (Şekil 17).

Şekil 17. Sevinç Apartmanı restorasyon projesi, kat planları a) Bodrum kat planı, b) Zemin kat planı, c) 1-5. kat planı, d) Teras katı planı, e) Çatı planı (Nevim Ekinci Arşivi, 2024)

Yapının farklı dönemlerde geçirdiği büyük değişiklikler nedeniyle onaylı son restitüsyon projesinde yalnızca dış cephe, doğrama boyutları ve asansör ilk yapımı doğrultusunda korunmuştur. Bina içindeki detay ve kapılar, onaylı restitüsyona göre önerilmiştir. Diğer tüm kapı, duvar ve bölmeler korunmamıştır. Restorasyon için ilişkilendirilen onaylı 2. Dönem Restitüsyon doğrultusunda, yer kaplaması ve oda kapıları buna göre düzenlenmiştir; restorasyon projesinde yalın ve düz kapılar önerilmiştir. Dış cephe boşluk/doluluk oranları, pencere ölçüleri özgün şekliyle korunmuştur (Şekil 18). Pencerelelere ahşap özgün doğramalar olarak uygulama yapılmıştır. Binaya, merkezdeki merdiven dışında bitişik cephede olacak biçimde yangın kaçı için ikinci bir merdiven eklenmiştir.

Şekil 18. Sevinç Apartmanı restorasyon sonrası cephe görselleri a) Kuzeydoğu cephesi (Abdülhak Hamid Caddesi), b) Kuzeybatı (Aydede Caddesi), c) Güneydoğu cephesi (Taksim Dolapdere Caddesi) (Yazarlar arşivi, 2025)

Sevinç Apartmanı ve Günümüzdeki Yakın Çevresi

Talimhane Bölgesi, yapımından itibaren geçen altmış yıllık dönemde (1925-1985) tamamen yapılaşmış bir alan olmakla birlikte, fiziksel olarak esaslı bir değişim geçirmemiş; işlevsel olarak konut kullanımı, işyerine dönüşmüştür. İstanbul Beyoğlu, Talimhane Bölgesi'nin yakın çevresi ile birlikte örnek olarak incelenen Sevinç Apartmanı için değişim kronolojisi, Tablo 1'de gösterilmektedir. Yapılar genel olarak yerindedir ancak kullanıcıları değişmiştir. Yapılar köhnemiş olmakla birlikte, farklı kullanıcılarıyla mekânlar özgün hâlini korumuştur. Köklü fiziksel değişim, Talimhane Bölgesi'nin 1994 yılında 'Turizm Bölgesi' olarak ilan edilmesiyle gerçekleşmiştir. Birleştirilen yapı parselleri ile daha büyük ölçekli oteller inşa edilmiştir. Bu süreçte işlevin gerektirdiği düzenlemeler, parsellerin birleştirilmesi suretiyle yapılırken; özgün cephe ölçeği de değişmekte ve bölgedeki mevcut parsel yapısı içinde kalan özgün örneklerden ayrılmaktadır. Parsellerin birleştirilmesi sonucu oluşan büyük ölçekli yapılar, bölgeyi karakterize eden sokak silüetlerini de

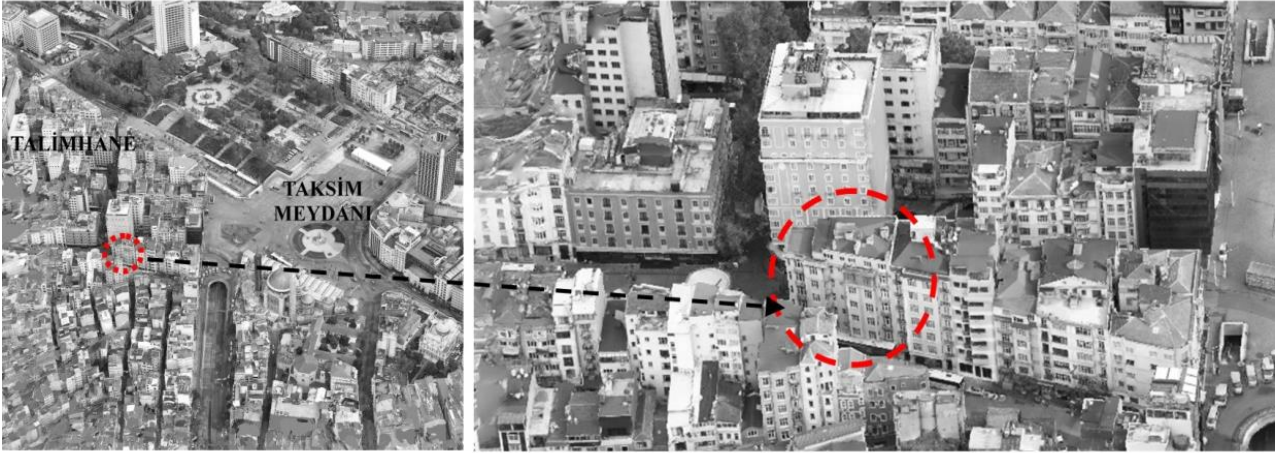
etkilemektedir. Cephe düzenindeki boşluk doluluk düzeni, malzeme kullanımı ve benzeri konular; özgün yapıların sokak seviyesindeki algısını ve bölgenin bütünselliğini zayıflatmaktadır.

Tablo 1. İstanbul Beyoğlu, Talimhane Bölgesi'nin yakın çevresi ile birlikte örnek olarak incelenen Sevinç Apartmanı için değişim kronolojisi (Yazarlar tarafından hazırlanmıştır)

Taksim ve Çevresi	Tarih	Talimhane Bölgesi	Sevinç Apartmanı
Taksim Maksemi İnşası	1732		
	1762	Ahşap Kışla	
	1806	Topçu Kışlası açılışı	
	1914	Alanın İnşaat Emlak Şirketine devri	
	1925-40	Talimhane Bölgesi'nin inşası	
Taksim Anıtı Açılışı	1928		
	1930-34		Sevinç Apartmanı inşası
	1957	Kristal Gazinosu'nun yıkılması	
	1974		Tadilat projesi
	1977		Mülkiyet değişimi, banka olarak kullanımı
	1981		Tadilat projesi
Tarlabaşı Bulvarı Yapımı Yıkımları	1986-88		
	1987		Rölöve ile ruhsat alınması
İstiklal Caddesi Yayalaştırma	1989-90		
	1993	'Kentsel Sit Alanı' ilanı	Tadilat Projesi
	1994	'Turizm Bölgesi' olarak ilanı	
	1999	'Erken Cumhuriyet dönemi yapıları' niteliği taşımaları ve 'tek parsel ölçeğinde karar alınmadan önce bütünlüğü verecek yapı adası ve sokak ölçeğinde alanın tescil edilmesi' istemiyle koruma altına alınması.	İkinci Grup Kültür Karlığı olarak tescili
	2004	Beyoğlu Talimhane Bölgesi Cephe Rehabilitasyonu Kentsel Tasarım Uygulama Projesi	
	2004	Araç trafiğine kapatılarak yayalaştırılması	
Tarlabaşı Yenileme Projesi	2007-		
Atatürk Kültür Merkezi yenileme	2008-21		
Beyoğlu Koruma Amaçlı İmar Planı	2009		
	2010		Rölöve ve Restitüsyon Projeleri
Taksim Meydanı'nda araç trafiğinin meydan altına alınması	2011		
Taksim Gezi Parkı Düzenlemeleri	2013		
Taksim Meydanı Yayalaştırma Projesi	2012-16		
Taksim Cami inşaatı	2017-21		
İstiklal Caddesi altyapı yenileme çalışmaları	2016-18		
Taksim Tasarım Yarışması	2020		
Taksim Maksemi'nin Cumhuriyet Müzesi olarak açılması	2024		Restorasyon ve otel işlevi ile kullanıma açılması

Bölgede hâlihazırda işlevsel özelliği dışında iki farklı yapı bulunmaktadır. Bunlardan ilk grup; yapıldığı günden itibaren dış cephesi itibarıyla değişiklik göstermemiş metruk, hâlâ kullanılmakta olan, özgün hâliyle restorasyon geçirmiş veya özgün cephesi korunarak kat eklenmiş örneklerdir. Diğer grup yapılar ise parsel bazında ya da birkaç parselin birleşimiyle oluşturulan alanlarda, planlama dönemi ve yapım tarihiyle ilişkilendirilen yeni yapılardır. Bölgenin turizm bölgesi olması ve buna yönelik kat artışları, en temel değişikliklerden biri olmuş ve bölgedeki ölçeği değiştirmiştir.

Ayrıntılı incelenen Sevinç Apartmanı, güncel olarak restorasyon geçirerek yeniden kullanıma açılmıştır ve parsel sınırları içinde bütünlüğünü korumaktadır. Bulunduğu yapı adası içinde yer alan yapılarla benzerlik taşımaktadır. Yeniden kullanım sürecinde, kat sayısı ve cephe düzeni olarak özgün yapısını görece korumuştur. Bu hâliyle bölgedeki dönem yapılaşma dokusuyla bütünlük taşımaktadır. Ancak bina girişinin yer aldığı Abdülhak Hamit Caddesi'nin kuzeydoğu sınırını oluşturan diğer yapılarda önemli fiziksel değişim söz konusudur. Parsel birleştirilmek suretiyle ve kat artışı ile fiziksel olarak önemli değişim gerçekleştirilmiştir (Şekil 19). Bu durum, Sevinç Apartmanı'nın çevresiyle birlikte bütünlük içinde algılanmasını etkilemektedir.

Şekil 19. Sevinç Apartmanı yakın çevresi havadan görünüm (İBB, Taksim Yarışma Dosyaları)

Ayrıntılı incelenen Sevinç Apartmanı, 20. yüzyıl ikinci çeyreğinde inşa edilmiştir ve özgün ölçeği ile karakteristik değerini dış kabuğu ile sınırlı biçimde korumaktadır. Zaman içinde işlev değişikliğine bağlı olarak inşa edildiği tarihteki özgün durumunu plan ölçeğinde yitirmiştir.

Sokakla ilişkili zemin kat kullanımı, bölgenin işlevsel olarak turizmle bağlantılı konaklama tesislerine açılmış olması nedeniyle büyük oranda değişmiştir. Turizm amaçlı kullanılan yapıların önemli bir kısmında zemin katta sokağa taşan biçimde kapalı camlı bölmeler oluşturulmuştur. Bölgede henüz turizm amaçlı kullanılmayan binaların zemin katları ise ticari işletmelerin kullanımına açık olarak kullanılmaktadır. Sevinç Apartmanı'ndaki zemin kat kullanımı da işlevsel değişimle ilişkili özgün durumuna göre farklılaşmıştır.

SONUÇ

Talimhane Bölgesi, İstanbul'un önemli merkezi Taksim Meydanı'na sınırı olan, yapım tekniği ve yapı karakteristiği açısından 20. yüzyılın ilk yarısını temsil eden konut yerleşim alanıdır. Ancak günümüzde oteller bölgesine dönüşmüş ve bir bakıma bir önceki dönemin izleri silikleşmiştir. Taksim Maksemi'nin arkasında cami yapımı (2017-2021), Taksim Meydanı'nda araç trafiğinin meydanının altına alınması (2111/16.09.2011), Beyoğlu İlçesi Taksim Meydanı Yayalaştırma Projesi'ne ait 1/5000 ve 1/1000 ölçekli

Koruma Amaçlı İmar Plan Tadilatları Projesi (2011-2013), meydan ve çevresiyle ilişkilerinde etkili değişikliklerdir. 20. yüzyılı temsil eden önemli örneklerden Atatürk Kültür Merkezi (2008’de kullanıma kapanan kültür merkezi yenilenerek 2021’de açılmıştır), meydan ve çevresinin kullanımında etkilidir. Aynı şekilde Taksim Meydanı Yarışması ile elde edilen proje, meydana uygulanması hâlinde bölgeyi etkileyebilir diğer bir unsur olarak gösterilebilir.

Talimhane Bölgesi’nin yapılaşma sürecindeki gelişimi, dönemin özelliklerini yansıtan kendine özgü bir yapıya sahiptir. Talimhane’nin kullanıldığı dönemde batı ve kuzey sınırlarının yapılaşmış olması ile topoğrafik koşullar, bölgenin baştan itibaren tek seferde planlanarak inşa edilmesini sağlamış ve böylece kendine özgü bir bölge olarak tanımlamıştır. Bölge aynı zamanda en önemli kültür ve ticaret aksı İstiklal Caddesi ile de temas içindedir. Zamana yayılı gelişen kullanım değişimi ve binalara müdahale, fiziksel bütünlük içinde devam etmiş ve ardından bölgeye ilişkin plan kararları ile birlikte mevcut dokuda farklı ölçekte yeniden yapımla sonuçlanmıştır. Konut için düzenlenmiş parselde otel fonksiyonunun yerleşimi, zemin altı ve üstünde kat düzenlemelerinde esaslı değişikliği beraberinde getirmiştir. Yerleşimin ızgara sistem planlaması bugüne gelebilmiş olmakla birlikte bölgenin geçmişle bağı büyük ölçüde zedelenmiştir.

Konut yapılarının yeniden kullanım kararı, binalarda fiziksel yapıyı doğrudan etkilediği gibi kullanıcı profili değişikliğini de beraberinde getirmektedir. Konut kullanıcısının sürekliliği yerine, konaklamanın yapısı gereği dinamik ve değişken kullanıcı, bölgeye bağlılığı da etkilemektedir. Kullanıcı profilindeki değişim, bölgeyi koruma ve sahiplenmede de önemli faktörlerden biridir.

Günümüzde Talimhane Bölgesi’nde 20. yüzyıl dokusunu anımsatacak az sayıda örnek ayakta. 20. yüzyılın başında gerçekleşen ilk büyük çaplı dönüşüm olması, anı değeri ve üzerinde barındırdığı dönemini temsil eden örnekler açısından öne çıkmaktadır. Çalışmada ayrıntılı ele alınan Sevinç Apartmanı, restorasyon sonrası konaklama işlevi ile kullanıma yeniden açılmıştır. Bu yönüyle işlevsel olarak bölgedeki planlamayla uyumludur. Yapı dış kabuğunun özgün hâli, kontur ve gabari olarak korumuştur.

Ayakta kalan özgün örneklerin bölgedeki varlığı desteklenmelidir. Sürdürülebilir koruma için yapılara yeniden işlev verilmesi sürecinde özgün yapının korunması, bölgeyi karakterize eden parsel büyüklüklerini de kapsamalıdır. Bölgedeki yapıların koruma sürecine yapıların özgün cepheleriyle birlikte, bina giriş holü, sirkülasyon alanları, tasarımsal öğeler ve duvar resimleri gibi farklı alanları temsil eden unsurlarının da dâhil edilmesi, özgün yapının algılanmasını güçlendirecektir.

Talimhane Bölgesi, Taksim Meydanı ve Tarlabası Yenileme Bölgesi ile sınır komşusu olması nedeniyle, İstiklal Caddesi, Taksim Gezi Parkı, Tarlabası Bölgesi ve çevresine yönelik gelecek projeksiyonlarına bağlı olarak her zaman etkiye açık bir kent parçası olduğu söylenebilir.

Yazar Katkı Beyanı

Sıra	Adı Soyadı	ORCID	Yaziya katkısı*
1	Gül YÜCEL	0000-0003-3722-6479	1, 2, 3, 4,5
2	Sevim ASLAN	0009-0005-9333-9744	1, 2, 3, 4,5
*Katkı bölümüne ilgili açıklamanın karşılığına gelen rakam(lar)ı yazınız.			
1. Çalışmanın tasarlanması 2. Verilerin toplanması 3. Verilerin analizi ve yorumu 4. Yazının yazılması 5. Kritik revizyon			

Yazar Notu

Rölöve ve restitüsyon raporlar kapsamında mimar Gül Köksal'a, üçboyutlu belgeleme verileri için İmge Harita ekibine, DS Mimarlık proje ekibine ve restorasyon süreci ile bilgilendirmeleri için mimar Nevim Ekin'e teşekkürlerimizi sunarız.

Çıkar Çatışması Beyanı

Çalışma kapsamında herhangi bir kişisel ve/veya finansal çıkar çatışması yoktur.

KAYNAKÇA

- Arkan, S. (1939). Taksimde bir kira evi. *Arkitekt*, (101-102), 101–103.
<http://dergi.mo.org.tr/dergiler/2/101/1098.pdf>
- Arpaçay, E. (1993, Ocak 8). 40 yıl önceki gece hayatımız. *Milliyet Gazetesi*, s.15.
<https://openaccess.marmara.edu.tr/items/5d161caf-13cb-4c65-9bed-67b27ee832df> adresinden 23 Temmuz 2022 tarihinde alınmıştır.
- Aydemir, I. (2008). İki Fransız mimarı Henri Prost ve August Perret'in İstanbul ile ilgili çalışmaları. *Megaron*, 3 (1), 104–111.
- Aydıncı, B. G. (2009). *Kent otellerinde ortak kullanım alanlarının incelenmesi: Talimhane Bölgesi örneği*. [Yüksek lisans tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi]. Yıldız Teknik Üniversitesi Açık Erişim Sistemi.
<http://dspace.yildiz.edu.tr/xmlui/handle/1/11418>
- Baruh, L. T. (2013). İstanbul Emlâk Şirket-i Osmaniyesi'nin yatırımları: Karaköy Borsa Hanı, Taksim Kışlası ve Talimhane. *Toplumsal Tarih*, (232), 30–35.
- Baturayoğlu Yöney, N. (2016). Modern mimarlık mirasının kabulü ve korunması: Uluslararası ölçüt ve ilkelere ilişkin bir değerlendirme. *Restorasyon ve Konservasyon Çalışmaları Dergisi* (17), 62–76.
- Bilsel, F. C. (2010). Serbest sahalar: parklar, geziler, meydanlar. F.C. Bilsel, E. F. Pinon (Ed.), *İmparatorluk başkentinden Cumhuriyet'in modern kentine: Henri Prost'un İstanbul Planlaması (1936-1951)* içinde (s. 349-380). İstanbul Araştırmaları Enstitüsü.
- Cılızoğlu, T. (1987, Nisan 10). Safiye Ayla anlatıyor 'unutamıyorum'. *Güneş Gazetesi*, s.9.
<https://openaccess.marmara.edu.tr/items/620e3368-162b-4602-9001-1e0b17436c85> adresinden 9 Haziran 2019 tarihinde alınmıştır.
- Çubukçıyan, H. (1932). İstiklal Apartmanı. *Arkitekt*, (23-24), 308-310.
<http://dergi.mo.org.tr/dergiler/2/87/902.pdf>
- DS Mimarlık. (2010). *T.C. Ziraat Bankası tarihi Taksim hizmet binası rölöve ve restitüsyon proje ve raporları*. DS Mimarlık Ltd. Şti.
- Durusoy Özmen, E. ve Omay Polat, E. (2021). Effects of urban transformation on a modern housing area: Talimhane, Istanbul example. *Journal of Planning*, 31 (2), 208–231.

- Eldem, S.H. (1933). Ceylan Apartmanı. *Arkitekt*, (35), 331-346.
<http://dergi.mo.org.tr/dergiler/2/97/1039.pdf>
- Ergut, E. A. (2013). Yirminci yüzyıl modern mimarlık mirası korunmalıdır! DOCOMOMO_Türkiye: 10 yılın ardından. *Mimarlık*, 371,
<http://www.mimarlikdergisi.com/index.cfm?sayfa=mimarlik&DergiSayi=385&RecID=3160#>
- Fehmi, C. (1932, Ağustos 22). Taksim meydanına 1 sene içinde 2 milyon harcandı. *Cumhuriyet Gazetesi*, s. 1.
- Galata Rotary Kulübü. (2024, Ocak 10). *Ünlülerden Selahaddin Pınar Lamartin Caddesi'inde uzun süre oturdu*. <http://www.galatarotary.org/talimhane.htm>
- Gorbon, R., & Can, M. (1940). Doğu Apartmanı (Taksim). *Arkitekt*, (115-116), 145–147.
<http://dergi.mo.org.tr/dergiler/2/67/609.pdf>
- Gustafson, P. (2001). Meaning of place: Everyday experience and conceptualizations. *Journal of Environmental Psychology*, 21, 5-16. [doi:10.1006/jevp.2000.0185](https://doi.org/10.1006/jevp.2000.0185)
- Gülbahar, I. (1995). *Taksim Meydanı, Talimhane ve Ayazpaşa'da Art Deco üslubunu yansıtan yapılar* [Yüksek lisans tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi]. İstanbul Teknik Üniversitesi Açık Erişim Sistemi.
<https://polen.itu.edu.tr/items/494fba41-d673-43a4-bec4-89b2823a0baa>
- Gülersoy, Ç. (1986). *Taksim, bir meydanın hikâyesi*. İstanbul Kitaplığı.
- ICOMOS. (1964). Venedik Tüzüğü.
http://www.icomos.org.tr/Dosyalar/ICOMOSTR_tr0243603001536681730.pdf
- ICOMOS. (1987). Washington Tüzüğü. ICOMOS:
http://www.icomos.org.tr/Dosyalar/ICOMOSTR_tr0627604001536681570.pdf
- ICOMOS. (2013). ICOMOS Türkiye, Türkiye Mimari Mirası Koruma Bildirgesi.
http://www.icomos.org.tr/Dosyalar/ICOMOSTR_tr0784192001542192602.pdf
- İBB. (2009). İstanbul Büyükşehir Belediyesi, *Beyoğlu Kentsel Sit Alanı Koruma Amaçlı Uygulama İmar Planı Raporu*. İstanbul Büyükşehir Belediyesi, Şehir Planlama Müdürlüğü.
- İBB, İstanbul Büyükşehir Belediyesi, İPA İstanbul Planlama Ajansı. (2020). Taksim Kentsel Tasarım Yarışması.
<https://konkur.istanbul/taksim/>
- İBB, İstanbul Büyükşehir Belediyesi. (t.y.). Cephe ve zemin rehabilitasyonu kentsel tasarım uygulama örnekleri, Beyoğlu İlçesi Talimhane Bölgesi Cephe Rehabilitasyonu ve Kentsel Tasarım Uygulama Projesi.
<http://www.ibb.gov.tr/trTR/kurumsal/Birimler/KentselTasarimMd/Documents/calismalar/CEPHE%20VE%20ZEMİN%20REHABİLİTASYONU%20KENTSEL%20TASARIM%20UYGULAMA%20PROJELERİ.pdf>
- İBB-BİMTAŞ (t.y.) Meydanlar. İBB, İstanbul Büyükşehir Belediyesi, Bimtaş, Beyoğlu Drone Verisi.
<https://meydanlar.bimtas.istanbul/BEYOGLU/website/index.html>

- İstanbul İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü. (2020). *İstanbul Turizm İstatistikleri Raporu Temmuz 2020*. <https://istanbul.ktb.gov.tr/Eklenti/73882,temmuz-2020-istanbul-turizm-istatistikleripdf.pdf?0>
- İstanbul Üniversitesi. (t.y.). *[Kentsel görünüm – Fotoğraf]*. İstanbul Üniversitesi NEK. 7 Ocak 2025 tarihinde <https://nek.istanbul.edu.tr/ekos/FOTOGRAF/91197---0037.jpg> adresinden alındı.
- Kahyaoğlu, N. (1933). Agop Efendi Apartmanı. *Arkitekt*, (31), 204–205. <http://dergi.mo.org.tr/dergiler/2/94/998.pdf>
- Kavukçuoğlu, D. (2013). *Sen vatan haini misin baba?* Can Yayınları.
- Kır, K. (2013). Taksim Talimhane. <https://istanbulucuyorum.blogspot.com/2013/>
- Köksal, G. (2010). *Ziraat Bankası İstanbul Taksim Hizmet Binası*. DS Mimarlık Arşivi.
- Madran, E. (2006). Modern mimarlık ürünlerinin belgelenmesi ve korunması süreci için bazı notlar. *Mimarlık*, 332. <http://www.mimarlikdergisi.com/index.cfm?sayfa=mimarlik&DergiSayi=50&RecID=1207>
- Omay Polat, E. E., & Can, C. (2008). Modern mimarlık mirası kavramı: tanım ve kapsam. *Megaron*, 3(2), 177–186.
- Özdemir, D., & Kızıldere, D. (2012). Kamusal alanın özelleştirilmesinde yeni bir araç olarak iş geliştirme bölgeleri: Talimhane nasıl dönüşüyor? *Mimarlık Dergisi*, 366. <http://www.mimarlikdergisi.com/index.cfm?sayfa=mimarlik&DergiSayi=380&RecID=2974>
- Pervititch, J. (2000). *Jacques Pervititch, sigorta haritalarında İstanbul*. Axa-Oyak, Tarih Vakfı Yurt Yayınları.
- Ries, M. and Schwan, S. (2023) Experiencing places of historical significance: A psychological framework and empirical overview. *Journal of Environmental Psychology*, (92). <https://doi.org/10.1016/j.jenvp.2023.102179>
- Servet-i Fünun. (1909). *Servet-i Fünun Dergisi*, 37(939). <https://dijitalkutuphane.mkutup.gov.tr/en/Periodicals/Catalog/Issue/?IssueId=6548>
- Sütçü, F., & Çelik, O. C. (2010). *Statik analiz raporu. İTÜ Döner Sermaye İşletmeleri Yönetmeliği kapsamında MI-2010-004 No'lu Proje*. İstanbul: İTÜ Mimarlık Fakültesi, Yapı Statiği ve Betonarme Birimi.
- Tek, V. (1933). Pertev Apartmanı. *Arkitekt*, (26), 44-46. <http://dergi.mo.org.tr/dergiler/2/89/936.pdf>
- Yıldız, S., & Kerestecioğlu, F. Ö. (2011). Turizm amaçlı değişen tarihi bölge Talimhane'nin sokak cephelerinde mimari kimliği oluşturan verilerin incelenmesi. *Megaron*, 6(3), 193-209.
- Yücel, A. (2019). *Taksim Meydanı: kentin kalbindeki boşluk*. Arketon Yayınları.

YAZAR BİYOGRAFİSİ

Gül YÜCEL

İTÜ Mimarlık Fakültesi Mimarlık Bölümünden mezun oldu. İTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü Yapı programında yüksek lisans, YTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü Yapı Programında doktora çalışmasını tamamladı. İstanbul Rumeli Üniversitesi, Sanat Tasarım ve Mimarlık Fakültesi, Mimarlık Bölümünde doçent olarak görevini sürdürmektedir. Afetle ilişkili mevcut yerleşimler ve tarihi çevre konularında araştırmalarını sürdürmektedir.

Sevim ASLAN

İTÜ Mimarlık Bölümünden mezun oldu, İTÜ Restorasyon Programında yüksek lisans yaptı. 1994'te DS Mimarlık'ı kurdu. 'Kadıköy Hasanpaşa Gazhane'si' ve 'The Museum Otel Antakya Alanı Belgeleme-Koruma Projesi' ile ulusal ve uluslararası ödüller almıştır. MEF Üniversitesinde yarı zamanlı ders vermektedir. Çalışmaları koruma ve belgelemeye odaklanmaktadır.